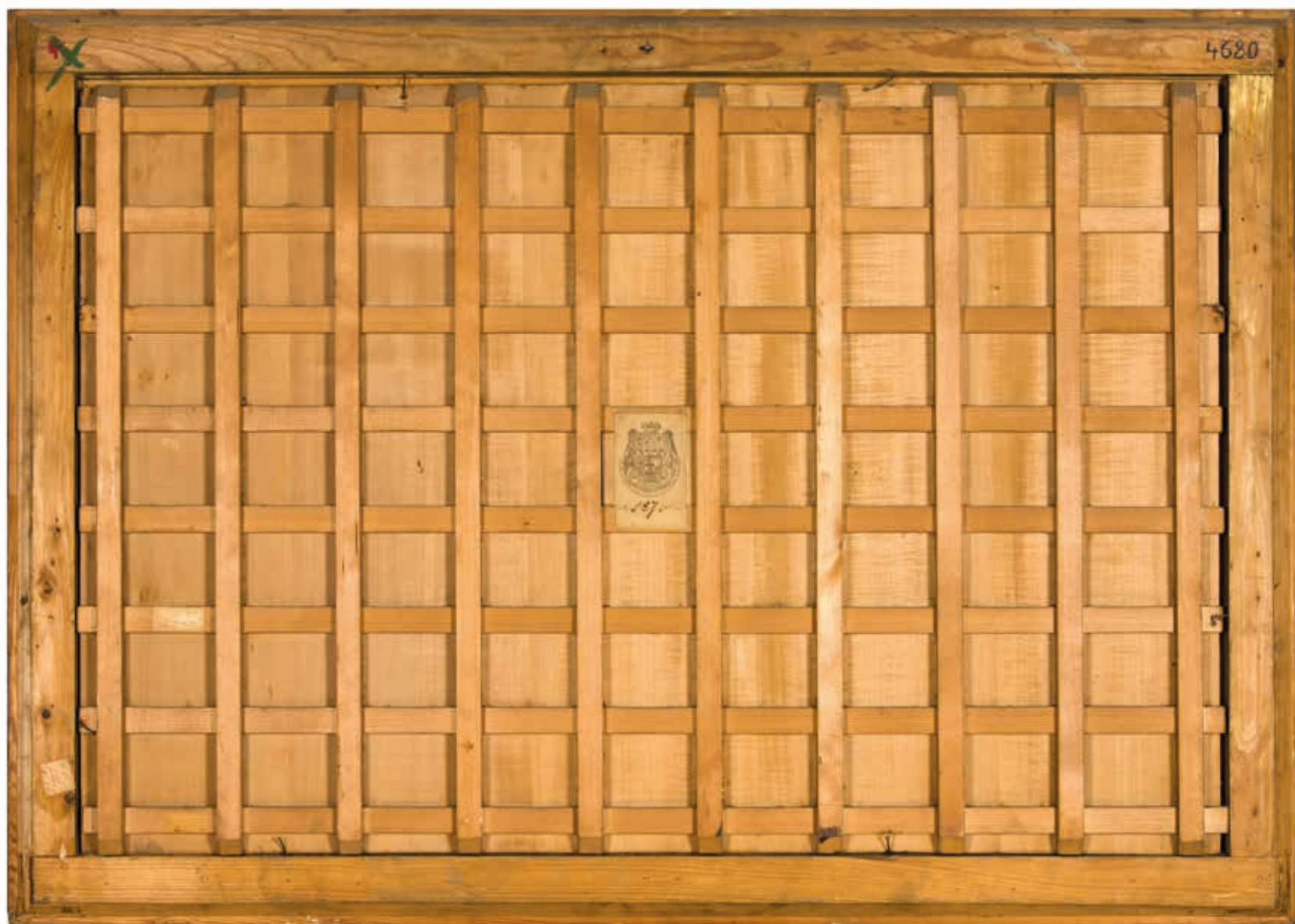

Portrét zakladatelů poustevny v Heiligenbergu Anonym / oblast Bodensee / 1520–1529

Malba na desce, rozměry 71,5 × 108 cm, desku skládá pět na výšku položených prken, vzadu novější parketáž; ve spojích desky se malba uvolňuje; na zadní straně rámu vpravo nahoře černě staré inv. č. 4680, v levém horním rohu červený a zelený křížek, vlevo dole starý papírový štítek s červeným textem lokalizace „I. St. / G66 / N. 17“, na parketáži papírový štítek s číslem 1799 a inv. č. 4680; uprostřed na desce a parketáži papírový štítek s erbem Colloredo-Mansfeldů a černě psaným číslem 187, které odpovídá opočenskému inventáři; dále číslo colloredo-mansfeldského fideikomisu 238, totéž číslo i v malbě vpravo dole bíle 238 s korunkou; rám je novější, en face nahoře na zlatém štítku černě psané číslo 187

Restaurování: v 19. století (zjištěno ze stavu díla, restaurátor neznámý)

SZ Opočno, inv. č. OP11805 (dříve OP04680), rejstř. č. MF 13393/36–5578

Provenience: obraz byl pravděpodobně určen pro kapli poustevny v Heiligenbergu (okres Linzgau); hypoteticky v 17. století byl přesunut do kláštera v Salemu, odsud se malba dostala patrně až v souvislosti se sekularizací a uzavřením kláštera v roce 1804, a to rozprodejem klášterního uměleckého majetku; do vlastnictví Colloredo-Mansfeldů přešla snad prostřednictvím dědictví sbírky salcburského biskupa v roce 1829; koncem 19. století byl obraz umístěn majiteli na zámku v Opočně, kde se nachází dosud.

Horčíčka (rkp.), 1829, SZ Opočno inv. č. OP09169, č. 187

LANDA 1929, 27

Obraz evidovaný v colloredo-mannsfeldské sbírce již v Horčíčkově seznamu z roku 1829 (č. 187)¹ náležel fideikomisnímu majetku téhož rodu (č. 238). O jeho starší vlastnické provenienci nemáme zprávy. Původní určení a smysl díla však ozřejmují prvky ikonografie zahrnující také nápisové pásky s texty a erby. Šířkově orientovaná malba je připomínkou donátorské činnosti opata salemského cisterciáckého kláštera v souvislosti s poustevnou na panství rodu Heiligenberg-Werdenberg, které krátce po vzniku obrazu přechází dědictvím do majetku rodu Fürstenbergů.² Triumvirátu zakladatelů odpovídá nepřímě též zjištěný počet exemplářů malby. Opočenský (patrně eggský) prototyp totiž věrně následuje malba dodnes uchovávaná na fürstenberském Heiligenbergu a pravděpodobně další kopii (salemskou [?]) známe pouze z fotografie.³

Poustevna, zvaná „in der Egg“.⁴ byla dle legendy založena již roku 1256 na panství Bertholda z Heiligenbergu prvním usazeným poustevníkem Heinrichem Finckem.⁵

Prostřední z trojice klečících postav, Berthold von Heiligenberg, majitel panství a zakladatel hradu v Heiligenbergu, který svolil ke zřízení poustevny a věnoval příslušný pozemek v podhradí, je určen textem a svým erbem: „Bertholdus graue zum hailgenberg . der / diser zyt rechter grunther gewese[n] ist . und gru(n)t / v[o]n bode[n] zu der stiftu[n]g fryledig gebe[n] hat . 1256“. Jeho erb tvoří černé šikmé pilovité břevno (v něm. označováno jako schody) na stříbrném poli, je zdobeno helmicí v klenotu s psí hlavou a černozlatými přikryvadly. Berthold je obrácen k divákovi pravým profilem.

Oděn je do brnění a na levému boku má přivěšený meč. Ruce má sepjaté před tělem, pohled přímý, jeho kučeravé vlasy jsou tmavě šedé, vousy bílé.

Proti němu je obrácen jeho legendický poddaný, první heiligenberský poustevník Heinrich Finck s textem „Bruder Hainrich finck der erst / stifter dises Gots huss. 1256“ a svým erbem – zeleným věncem ve stříbrném poli, po obvodu s osmi přivěšenými pětičetnými kvítky růží. Znamení se opakuje v klenotu na přilbici s lambrekýnem červeno-stříbrné barevnosti. Bělovlasý a bělovousý Heinrich Finck je oděn v mnišském rouchu bílé barvy s černým pláštěm, ruce sepjaté před tělem, přidržuje růženec na znamení katolické víry a způsobu života v modlitbě. Poustevna měla od počátku podporu kostnického biskupa. Tehdejší náboženskou situaci nejlépe vystihuje nejstarší známá listina vztažená ke kapli in der Egg. Roku 1248, v roce svého nástupu do funkce, kostnický biskup Eberhard podepsal následující dokument: „Eberhard, z Boží milosti kostnický biskup, všem, kdož budou nahlížet do této listiny, pozdrav v Pánu Ježíši Kristu. Jelikož podle naší možnosti nemůžeme uzavírat žádná zřídla zbožnosti, tím spíše musíme prokazovat dobrodiní těm, jež doporučuje svatost života a o nichž jsme poznali, že nesou své jho ve chválách Stvořitele. A protože jako tehdy, když se vyhýbáme tělesnému pokrmu, se síly lidského těla zeslabují, podobně se zmenšují i ctnosti křesťanské duše, bojící se Boha, když chybí božská posila, přiklonili jsme se ke zbožným a počestným prosbám jistých důstojných osob a bratřím H, který sídlí v jakési samotě, která se lidově nazývá an der Egge, dovolujeme, aby kdykoliv se k němu na řečené místo uchýlí bratři kazatelé nebo jakýkoliv jiní kněží, mohli tam

bez jakékoli překážky konat bohoslužby, aniž by tomu bránil interdikt nad farním kostelem, ovšem s výjimkou exkomunikovaných a těch, na které byl uvalen interdikt. A k tomu abychom ještě více cítili s řeholními osobami, sloužícími v přítomnosti Boží, řečeného H bereme pod naši ochranu a věrnou péči, aby jestliže by někdo jak jeho osobě, tak jeho věcem úskočně ubližoval nebo ho obtěžoval jakoukoliv nezaslouženou nepříjemností, věděl, že bude stížen exkomunikací. Chceme totiž, aby výše častokrát uvedený H se těšil naší přízni a ochraně a aby zde mile a volně sloužil Kristu. A k tomu jsme na tuto listinu zavěsili naši pečeti. Dáno v Kostnici léta Páně 1248, den před prosincovými Idami [tj. 12. prosince], v šesté indikci.⁶ Tentýž biskup v roce 1263 povolil sbírání almužny pro účely vybudování kaple. K tomu došlo patrně v roce 1274. V roce 1277 byla „ein schnöd hūsli“ s kaplí věnována poustevníkem opatství v Salemu, v následujícím roce kapli při poustevně kostnický světící biskup Ptolemäus B. von Sardes vysvětil. Místo se nachází asi jeden kilometr od heiligenbergského hradu a přibližně čtyři kilometry od salemského kláštera. Územně kaple spadala do církevní správy nedaleké farnosti Weildorf, které ji převedlo v roce 1291 do působnosti kláštera v Salemu. Bratr Heinrich zemřel v Salemu roku 1323. Poustevnu poté obývali cisterciáckí řeholníci, koncem 15. století byla zřejmě využívána i jako letní sídlo salemskými opaty.⁷

Tím se vracíme k našemu obrazu, a dostáváme se tak konečně k poslednímu zobrazenému, pravděpodobnému objednateli a donátorovi. Pohledově zcela vlevo je zobrazen opat říšského kláštera Salem, Jodocus (Jošt, Jodok) II. Necker, který funkci zastával od roku 1510 do své smrti (Überlingen 1481 – Salem 19. ledna 1529).⁸ Jeho postava je určena jen skromným osobním erbem, který představuje v modrém štítě klesající zlatý půlměsíc završený červeným rovnoramenným tlapatým křížkem, pod ním tři zlaté šesticípé hvězdy. Klečí, natočen pravým bokem k divákovi. Zobrazen je jako řeholník s tonzурou, oděný v černé roucho. Analogicky ostatním figurám má ruce spojené v modlitbě, jeho opatský úřad prozrazuje berla, kterou přidržuje loktem pravé ruky. Znak kláštera v Salemu není přítomný.

Všechny tři postavy jsou takřka rovnocenné. Tváře jsou idealizované, geneticky příbuzné, jde však také o tři lidské věky. Jemné odstínění figury žijícího opata je dáno jeho posunutím mimo hlavní osu, avšak bezprostředně za zakladatele. Jako jediný z trojice není určen nápisovou páskou. Objednatel, zobrazený zde jistě za svého života, se nechal sebevědomě vymalovat rovnocenně s přibližně o tři sta let staršími původními zakladateli, jejichž osoby tak počátkem 16. století měly být vnímány jako pozeňnaní předchůdci. Prostředí,

ve kterém jsou klečící figury vymalovány, navzdory pocho-pitelné schematičnosti věrně zpodobuje krajinu pod tehdejší hradem Heiligenberg. Odpovídá dobovým zobrazením i dnešní geografické situaci. U hradbami chráněného sídla, zachyceného v levém horním rohu kompozice, lze v nejvyšším bodě krajiny pozorovat takové detaily jako kameny zdí, rozložení oken a dispozici hrázdění. Jde o podobu před renesanční přestavbou, ke které došlo kolem roku 1555 za následujících pánů z Fürstenbergu. Zobrazení má tak i význam datační. Nad Bertholdovou nápisovou páskou se nachází na kraji lesa středobod výjevu – budova poustevny a kaple se zvonicí. Nad kaplí, na modrém pozadí nebe se v oblacích vznášejí tři polopostavy. Centrální pozici zaujímá postava v hnědém rouchu a červeném plášti sepnutém na prsou sponou, pravou rukou žehná směrem ke skleněné sféře, kterou drží v levici. Pro její určení je důležitá hlava se třemi tvářemi Kristova typu (vousatý muž s vlasy dosahujícími ramen). Polopostava čerpá z typu Krista Salvátora Mundi, třemi tvářemi je však transformovaná ve vzácný ikonografický typ Nejsvětější Trojice.⁹ K ní se obrací po levici polopostava patronky kaple, sv. Kateřina s mečem v rukou.¹⁰ Je to mladá světlovlasá dívka v červených šatech, svatá princezna s korunou a kruhovým nimbem. Na protilehlé straně se k trojiční figuře připojuje druhý patron poustevny a kaple sv. Jan Křtitel, oděný do hnědé tuniky bez rukávů (kožešina), přepásané textilním pásem, a do červeného pláště, který se vzdouvá za světcovými zády. Jan je mladšího vzezření, vousatý, v levici drží svůj atribut, zavřenou knihu, na níž je usazen beránek, pravici žehná. Motiv tří polopostav jako patronů kaple je zachycen také v donátorské scéně kopiáře, zde ovšem ústřední postava zachovává typ Krista Salvátora.¹¹

Malba vznikla pravděpodobně v souvislosti s rozšířením či obnovením kaple a poustevny, což odůvodňuje přítomnost opata Jošta, který se jako secundus fundator ocitl ve společnosti zakladatelů. Jošt byl nepochybně schopný a silný opat, který provedl klášter selskými bouřemi bez výraznějších ztrát či plundrování. Počátkem 16. století byly portréty opatů běžně umísťovány do staveb vznikajících na klášterním zboží. Dochovalo se několik zobrazení odkazujících k opatu Joštovi, kromě vitráží kostelů je nejdůležitější malbou dílo Bernharda Strigela představující opata Jošta před Pannou Marií se svatým přímluvcem Bernardem.¹² Mimořádný význam má také již zmiňovaný kopiář s kresbami ilustrujícími události z historie poustevny, který je uložen ve fürstenberském archivu v Donaueschingen.¹³ Kniha končí rokem 1520. Zůstala nedokončena stejně jako doprovodné kresby, na kterých se nacházejí později vepisovaná rukopisná určení.

53. Anonym, Bodensee, 1520–1529, Portrét zakladatelů poustevny v Heiligenbergu – detail zobrazení Nejsvětější Trojice ve vzácném ikonografickém typu se třemi tvářemi.

Dvě kresby zachycují opata Jošta a spolu s datací kreseb tato četnost naznačuje, že pravděpodobně i v tomto případě byl objednavatelem díla.¹⁴ K epizodě s předpokládanou obnovou poustevny, která by předcházela vzniku obrazu, zde však záznam chybí. Můžeme si ilustraci představit podobně jako je komponován nedokončený zakladatelský výjev s motivem vyvrácených dveří do stavení i sousední kaple. Na této kresbě zůstal erbovní štítek prázdný a textem je výjev spojen se zakladatelskou listinou a zařazen na počátek dějin poustevny.¹⁵ Co se týče malířského zpracování, tušové kresby jsou v porovnání s opočenskou malbou živější, využívají ale též rejstřík typů postav, tváří, krajinných prvků a perspektivy. Výmluvné je srovnání polopostav v nebesích

s ženskými figurami kreseb či profilové vystižení Heinricha Fincka. Opočenská malba je v podání tvrdší, nevypovídá však o pojetí podkresby, která zatím nebyla zkoumána. Mohlo by jít dokonce o téhož autora. Nepochybně půjde o lokálního tvůrce, jeho malba je kvalitně provedená, konzervativní v pojetí krajiny, volbě profilového portrétního typu i v organizaci prostoru a perspektivním řešení. V tomto směru je blízká jinak pokročilejší malbě z roku 1534, dochované v cisterciáckém ženském klášteře Lichtenthal u Baden-Badenu,¹⁶ jejímž autorem je patrně původem štrasburský malíř Nikolaus Kremer (1500–1553).¹⁷ Charakter jeho vyzrálejšího projevu nevyklučuje dřívější vznik heiligenbergské malby v Kremerově dílně či v jiné lokální dílně této slohové roviny

54. Anonym, Bodensee, 17. století (?), kopie Portrétu zakladatelů poustevny v Heiligenbergu, zámek Heiligenberg, majetek rodu Fürstenbergů, F. F. Archiv Donaueschingen.

a teritoria. V potaz je nutno vzít také fungování sklomalířské dílny snad přímo v Salemu za opata Jošta.¹⁸

Poustečna s kaplí „in der Egg“ postupně ztratila svou funkci a byla nejpozději od roku 1637 klášterem pronajímána jako zemědělská usedlost, v roce 1782 přešla do soukromého majetku a roku 1844 zakoupil statek kníže Karl Egon II., od té doby objekt opět náleží do majetku Fürstenbergů.¹⁹ Na stáří nynější stavby dnes ukazuje hrázděná část, valená klenba a pozdně gotické dveře. Od roku 1970 budova opět ožila řeholním životem, obývají ji trapistky, přísnější odnož cisterciácké řehole, a je proto zcela nepřístupná. Němečtí historiografové malbu zakladatelů ani v její heiligenberské kopii zatím nezaznamenali. Jak přesně se památka úzce vázaná k oblasti Bodamského jezera ocitla v Čechách, nevíme. Podobně není jasno ve věci kopie, kterou jsme recentně na základě nedatované fotografie registrovali v pražské prvorepublikové sbírce Hermíny Srbové.²⁰ Je to kopie opata Jošta? To je otázka pro další, především archivní výzkum.

ŠR

- 1 Horčíčka 1829, č. 187. „Gedächtnisstaffel. Oben der him[m]lische Vater mit 3 Gesichter, neben ihm rechts St. Johann Täufer lings Katharina. Unter ihm knien Berthold Graf zu Heiligen Berg, dann Bruder Funk nebst einem Mönche. Von diesem Heiligenberg had das Durchlauchtige Haus des Fürsten zu Colloredo-Mannsfeld seinen ersten Sitz in deutschland. 2. 3½ 3. 5½ Auf Brett.“ Za poskytnutí citace děkuji Matoušovi Jirákoví. Srov. JIRÁK/BUROŇ 2018 (v tisku).
- 2 FICKLER 1853; MARTIN 1877, 225–236. V současnosti stavba poustevny s kaplí svou architekturou odkazuje k přelomu 17. a 18. století. KNAPP 2009, 176–177. K pramenům k historii poustevny patří rukopis Donatio monasterioli in der Egg dicti per religiosum fratrem Heinricum Fink anno 1256, F. F. Archiv Donaueschingen, sign. Eccl. 81, II/2, v zásadě kopiář relevantních listin. Byl napsán v Salemu počátkem 16. století (názory na dataci se různí, relevantní data jsou 1520 či 1528, podle obsahu listin patrně po 1520) na 52 listech papíru, v tuhé pergamenové vazbě. Dle Martina se písmo různých písařů především v latinské části vyznačuje mnoha chybami. Kniha obsahuje 17 přepisů listin, jejichž obsah je následně rozveden. Mezi jednotlivými listinami je 11 ilustračních perokreseb. Každý list vymezuje na začátku volný prostor pro iniciálu. Poslední strana rukopisu nese letopočet 1520. Studium rukopisu mi laskavě umožnil Dr. Andreas Wilts, ředitel Fürstlich Fürstenbergisches Archiv, Donaueschingen. Za rešerši dalších pramenů k dějinám poustevny jsem zavázána Raineru Brünigovi z Landesarchiv Baden-Württemberg, Generallandesarchiv Karlsruhe.

55. Dva listy kopiáře s kresbami Kostnický biskup Eberhard před poustevnou „in der Egg“ v Heiligenbergu, fol. 35v, Salemský opat Jodocus II. Necker, fol. 29r, W. archiv. Scat. CLXXIX, F. F. Archiv Donaueschingen.

- 3 Heiligenbergské zámecké malbě se dostalo publikace v podobě poznámky pod čarou, bez obrazové dokumentace. FICKLER 1853, 126–127, pozn. 5, malbu chybně datuje do počátku 15. století, a zřejmě proto identifikuje přítomného opata jako Eberharda II., podobně sv. Kateřinu zaměňuje za Pannu Marii. Obraz tedy zřejmě znal zprostředkovaně. Malbu zmiňuje i Theodor Martin, fürstenberský dvorní kaplan (MARTIN 1877). Malbu v heiligenbergském zámku uvádí také KRAUS 1887, 438, s tím, že předpokládá její původ z kláštera v Salemu koncem 15. století. Tuto malbu jsem mohla studovat pouze z fotografie, její dataci však bude zřejmě nutno posunout patrně do 17. století. Vznikla tedy jako kopie opočenského obrazu. Za konzultaci k heiligenbergské malbě zprostředkované fotografií děkuji Pavlu Blattnému a Adamu Pokornému, který na základě degradace pojiva odhadl vznik v barokní době. Za laskavé svolení s pořízením fotografií děkuji knížecí rodině Fürstenbergů a za zprostředkování fotodokumentace Dr. Andreasi Wiltsovi, řediteli F. F. Archivu v Donaueschingen. Záhadný třetí exemplář obrazu zakladatelů známe jen z nedatované fotografie pražské (sic!) sbírky Hermíny Srbové (fotografie uložena v archivu Uměleckoprůmyslového musea v Praze). Fotografie obraz zachycuje jen jako součást interiéru a neposkytuje oporu k dalšímu hodnocení. Sbírce Hermíny Srbové věnuji zatím rukopisný text Poslední vůle slečny Hermíny Srbové, který bude publikován v monografii Konfiskované osudy, připravované do tisku v nakladatelství Artefactum ÚDU AV ČR pro rok 2019. Za velkorysé zpřístupnění archivu Hermíny Srbové jsem zavázána Radimu Vondráčkovi a Janě Croy z Uměleckoprůmyslového musea v Praze.
- 4 Název „an der Egge“, později „in der Egg“ může odkazovat na specifické geologické podmínky lokality s vrstvou vejčitých oblázků, potažmo ke tvaru původní jeskyně, přičemž tento základ pozdější stavby je v místě dodnes zřetelný. Vzhledem k přísné reguli trapistek, které zde mají od 70. let 20. století klausuru, je objekt nepřístupný průzkumu a k vnitřnímu vybavení máme jen kusé historické zprávy. Poslední členka komunity má k dispozici fotografickou reprodukci zámeckého obrazu zakladatelů, což snad nepřímo svědčí o původním umístění některého z obrazů v poustevně, resp. eggské kapli.
- 5 MARTIN 1877, zvl. 228, Heinrich Finck údajně pocházel z rodu Fincků, poddaného právě Heiligenbergům.
- 6 Eberhard II. von Waldburg, kostnický biskup 1248–1274 dle https://de.wikipedia.org/wiki/Liste_der_Bischöfe_von_Konstanz, vyhledáno 1. 9. 2018; cituji zde latinský text v překladu Pavla Zahradníka. Listina je dochována v kopii (cit. zde v pozn. 1), fol. 36r–36v.
- 7 MARTIN 1877, 230–231, odkazuje také na legendu z roku 1484 o životě Heinricha Finka von Lichtenstein, druhého poustevníka v Egg, k němu se vztahují také listina a jedna z kreseb kopiáře (cit. v pozn. 1), KRAUS 1887, 426–427.
- 8 Narozen v Überlingen v oblasti Bodamského jezera patrně v roce 1482, roku 1505 dosáhl titulu profesora teologie v Paříži, ve funkci opata v Salemu v letech 1510–1529, kdy umírá. SIWEK 1984, 201–205, pozn. 214–224; k osobě opata viz též dobový text PANTALEON 1565–1566, Jodocus Necker, autor – opatův současník (1522–1595) uvádí chybně životní a funkční data opata: narození 1482 ve Švábsku, 1517 zvolen opatem v Salemu, zemřel ve věku 47 let, tj. v roce 1529. Dále též: HELVETIA SACRA 3,3,1, 360, ke klášteru Salem existuje bohatá literatura, souhrnně např. SIWEK 1984. Za poskytnutí cenné konzultace k dějinám salemského kláštera a pramenným zdrojům jsem zavázána Birgit Rückert, ředitelce státního zámku Salem. O roli opata jako druhého zakladatele chybí archivní zprávy, že tak činil jinde dokládá zpráva, kterou reprodukuje KRAUS 1887, 470, týká se lokality Madachhof – „Grangia isthaec vetustissima iam anno 1191 memoratur. Capella tamtéž prima ad a. usque 1514 in suo esse perstitit, tum vero de novo a fundamentis per dominum abbatem Jodocum II. extructa fuit.“
- 9 Kolem 1500 byl tento typ Nejsvětější Trojice poměrně rozšířen, připomeňme jeho přítomnost ve skupině Korunování Panny Marie v Seckau z roku 1489. Typ tricephalus byl později 11. srpna 1628 papežem Urbanem VIII. zakázán. TROESCHER 1955; LCI 1, col. 537–539, (Herbert Schade: Drei Gesichter, drei Köpfe).
- 10 Dle Ficklera (cit. v pozn. 2) představuje Pannu Marii. Bez významu nemusí být také zpráva o pohřbení opata Jošta před oltářem Nejsvětější Trojice, které mohl být zvláště horlivým ctitel. O podobě tohoto salemského oltáře Nejsvětější Trojice nemáme zprávy. Do portréту zakladatelů se Nejsvětější Trojice mohla dostat právě díky přítomnosti opata Jošta, v kopiální knize totiž zakladatelský výjev doplňuje podobně trojice polopostav, přičemž jako prostřední je vymalován Kristus Salvátor.
- 11 Cit. v pozn. 1.
- 12 Rovnocenným účastníkem výjevu Oplakávání Krista se stal opat v malbě Bernharda Strigela, kde klečí u nohou Krista, před ním leží jeho erbovní štítek a odložená mitra. Opat drží v rukou bohatě iluminovanou rozevřenou knihu a o rameno opírá berlu. Je oděn v bílé cisterciácké roucho (Bernhard Strigel, po 1520, jehličnaté dřevo, rozměry 48 × 34,5 cm, Staatliche Kunsthalle Karlsruhe, inv. č. 59). V hierarchicky podřízeném postavení je vymalován na vitráži západní části křížové chodby ve Wettingen u nohou sv. Bernarda, naddimenzovaný jeho podobě je zde jeho osobní erb. Sklomalba Anděla s erbem opata Jošta II. Necker, signovaná Christophem Stimmerem, se nachází na radnici v Pfullendorfu dokončené 1524–1525. Viz KNAPP 2009, 50. O významu a věhlasu opata vypovídá jeho zařazení do výběru významných německých mužů Heinricha Pantaleona (1522–1595), který přináší i zobrazení polopostavy opata z profilu (cit. v pozn. 5).
- 13 Cit. v pozn. 1.
- 14 Cit. v pozn. 1, Abt Jos. Necker: fol. 29r.
- 15 Cit. v pozn. 1, fol. 35v; text citován v překladu P. Zahradníka (zde pozn. 4), rukopis nebylo možné v rámci zde představeného výzkumu významněji studovat. Za cennou konzultaci a upozornění na kresby rukopisu jsem zavázána Dr. Elmaru L. Kuhnovi. Dle jeho názoru nemáme oporu v hledání důvodu vzniku portrétu zakladatelů v souvislosti se selskými válkami. Nejsou žádné zprávy o plundrování poustevny za selských válek a také salemský klášter nedoznal ze strany sedláků významnější újmy. K historii kláštera v Salemu srov. SCHNEIDER 1984; SIWEK 1984.
- 16 Rozměr 88 × 61 cm, temperová malba na desce, DI 78, Stadt Baden-Baden und Landkreis Rastatt, Nr. 239 (Ilas Bartusch), dostupné na www.inschriften.net, urn:nbn:de:0238-di078h017k0023900.
- 17 ROTT 1938, dostupné na <http://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/rott-1938bd3/0055?sid=1d1cfa7340c09942acbf5afc02b5b38c>, 93, obr. 45 a 46, rozpoznal vzor této malby v grafice, ve francouzském dřevorezu s kázáními Bernarda z Clairvaux, která vytištěném v Paříži v roce 1513, Kremer údajně neopustil Štrasburk před rokem 1547.
- 18 Za Jošta byl hojně představován a dále vybavován nástěnnými i okenními malbami kláštera Salem, za jeho života snad fungovala přímo v klášteře sklomalířská dílna, doloženo je pořízení dvaceti oken jen pro Salem, KRAUS 1887, 559.
- 19 KRAUS 1887, Berthold z Heiligenbergu byl dle legendy údajně v kapli pochován, ve skutečnosti však byl pohřben ve švýcarském Churu, kde zemřel ve funkci biskupa dne 17. ledna 1298. Na levé boční zdi heiligenbergské kaple je údajně zazděna pamětní piskovcová deska s nápisem o prvním poustevníkovi Heinrichovi a restaurování, resp. znovuoobnovení kaple v roce 1903 Maxem Egonem von Fürstenberg.
- 20 Viz zde pozn. 2.

AD UNICUM

Umělecká díla z fondů
Národního památkového ústavu

I/2

Od gotiky k manýrismu

Šárka Radostová (ed.)
Hana Baštýřová, Tomáš Gaudek (co-eds.)

Národní památkový ústav
Praha 2018

Tato publikace vznikla v rámci projektu financovaného z institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace poskytované Ministerstvem kultury.

Odborní lektoři:

PhDr. Jan Klípa, Ph.D.

doc. PhDr. Michaela Ottová, Ph.D.

PhDr. Petr Příbyl, Ph.D.

Památce Jarmily Vackové

Na obálce miniatury fotografií katalogové části

Na frontispisu Anonym, Čechy, 1400–1410, Sv. Jan Křtitel / Kristus Salvátor z Netolické archy, detail hlavy světce (kat. č. 1), foto Gabriela Čapková 2018

Autoři textů: Jan Dienstbier (JD), Jan Fiřt (JF), Tomáš Gaudek (TG), Josef Hájek (JH), Pavla Mikešová (PM), Blanka Kubíková (BK), Roman Lavička (RL), Aleš Mudra (AM), Šárka Radostová (ŠR), Petr Skalický (PS), Filip Srovnal (FS), Kristina Uhlíková (KU)

Autoři fotografií viz seznam vyobrazení

© Národní památkový ústav, 2018

Edice Ad unicum

ISBN 978-80-7480-111-2 Ad unicum 2. díl

ISBN 978-80-7480-112-9 Ad unicum – komplet

Obsah

Úvodní slovo / Naděžda Goryczková ____ 7

Zvětšeniny zdánlivě paralelních světů / Šárka Radostová ____ 9

I. Historický proces záchrany mobiliáře objektů vyvlastněných státem po skončení druhé světové války.
Se zvláštním zřetelem k zámkům Jindřichův Hradec, Kladruby a Zelená Hora / Kristina Uhlíková ____ 13
Edice dokumentů ____ 35

II. Katalogová část ____ 60

1. Tzv. Netolická archa (HL35842-HL35857) / RL ____ 61
2. Fragmenty kostěného oltáříku ze Žlebů – Trůn milosti se sv. Máří Magdalenou
mezi sv. Vavřincem a sv. Štěpánem (ZL07193a) / ŠR ____ 73
3. Oltářní křídla ze Žlebů – Zmrtvýchvstání a Nanebevstoupení Páně, Soslání Ducha Svatého
a Smrt Panny Marie (ZL07193b, ZL07193c) / ŠR, TG ____ 77
4. Madona ze Zlaté Koruny (29260/33–4182) / RL ____ 83
5. Mystické zasnoubení sv. Kateřiny Alexandrijské z Rožmberka (RO00695) / PS ____ 87
6. Křídla oltáříku z Telče (T06468, T06469) / ŠR ____ 91
7. Sv. Barbora ze Suchdola nad Lužnicí (SV00139) / AM ____ 95
8. Sv. Jan Křtitel z Liberecka (SV00112) / AM ____ 99
9. Sv. jáhen ze sbírky Hermíny Srbové (SV00108) / AM ____ 103
10. Madona nebo světice neznámého původu (SV00119) / AM ____ 107
11. Oltářní křídla ze Zvíkovce – Sv. Štěpán a sv. Jan Křtitel, sv. Vavřinec
a sv. Jan Evangelista (SV00113, SV00114) / ŠR ____ 111
12. Křtitelnice z Ronova (ZL11427) / ŠR ____ 119
13. Sv. Anna s Pannou Marií z Rabí (RB00005, RB00112) / AM ____ 123
14. Zmrtvýchvstalý Kristus neznámého původu (SV00111) / AM ____ 127
15. Sv. Jan Křtitel ze Švihova (SV01369) / AM ____ 131
16. Sv. Pavel z majetku bratří Schützů (SV00106) / AM ____ 135
17. Sv. Vojtěch (?) ze Zelené Hory (KL01399) / JF ____ 139
18. Oltářní archa s Korunováním Panny Marie z Libochovic
(SV01377-SV01379, LB02619/001-LB02619/005, NM H2-182.518) / AM ____ 145
19. Portrét zakladatelů poustevny v Heiligenbergu (OP11805) / ŠR ____ 159
20. Smrt Panny Marie z Hluboké (HL27821) / JF ____ 167
21. Reliéfy s náměty z Kristova dětství z Klatov (KL00732-KL00735) / JF ____ 171
22. Krajina se sv. Jeronýmem z Opočna (OP14834/001) / JF ____ 177
23. Madona ze Svatoboru (KL00960) / ŠR ____ 183
24. Adorace Boha Otce z Netolic (KR00685) / RL ____ 189
25. Mladík s jablkem z Opočna (OP06872) / BK ____ 193
26. Epitaf Petra Sudy Řeneckého z Řenče (ZL11442) / ŠR ____ 199
27. Portrét španělského infanta Filipa II. ze Strkova (JH05247) / BK ____ 207
28. Portrét Jana z Lichtenštejna (?) z Telče (T01402) / FS ____ 213

29. Malovaná deska stolku Anny von Kronberg (HT00758) / **JD** ____ 217
30. Krajina s pašijovými scénami z Českého Krumlova (CK06589) / **JF** ____ 225
31. Svatá rodina se světící z Rožmberka (RO00720) / **PM** ____ 229
32. Potopa světa z Hluboké (HL28021) / **PM** ____ 233
33. Portrét Collaltina I. hrabě z Collalto z Uherčic (JR13420a) / **PM** ____ 237
34. Portrét císaře Karla V. (1500–1558) z Rožmberka (RO00582) / **FS** ____ 245
35. Posmrtná podobizna císaře Ferdinanda I. (T01641a) / **BK** ____ 249
36. Posmrtná podobizna Jáchyma z Hradce (T01642) / **BK** ____ 253
37. Zázračné rozmnožení chleba a ryb z Rožmberka (RO00692) / **TG** ____ 257
38. Francesco de' Medici, velkovévoda toskánský (OP14840) / **BK** ____ 263
39. Klanění tří králů z Horšovského Týna (HT00244) / **FS, JH** ____ 269
40. Epitaf Jakuba Windischgrätze a jeho rodiny z Kladrub (KL01324, KL01330, KL01336) / **TG** ____ 273
41. Cyklus českých knížat a králů: Praotec Čech, Krok, Libuše, Přemysl Oráč, Nezamysl, Mnata (JH00560, JH00561, JH00563–JH00566) / **BK** ____ 277
42. Torzo oltáře z Rabí: Sv. Jan Evangelista a sv. Apoštol, dvojice oboustranně malovaných křídel (RB00014, RB00015, RB00098, RB00099) / **AM** ____ 285
43. Dvojice obrazů světíc: Sv. Markéta a Sv. Kateřina (?) z Rožmberka (RO00707, RO00708) / **TG** ____ 291
44. Madona z Nemilkova (JH04819) / **PM** ____ 297
45. Mystické zasnoubení sv. Kateřiny z Českého Krumlova (CL00490) / **PM** ____ 301
46. Svatba v Káni Galilejské z Hluboké (HL15412) / **PM** ____ 305
47. Melancholie z Třeboně (CK06714) / **FS** ____ 309
48. Dětský portrét Dorotky, dcery Adama II. z Hradce (JH00594) / **PM** ____ 313
49. Císař Rudolf II. (textem Maxmilián II.) z Kratochvíle (KR00235) / **TG** ____ 317
50. Kristus v domě Lazarově z Hluboké (HL15298) / **TG** ____ 321
51. Cyklus děti planet (Apollon – Slunce; Merkur; Venuše; Mars; Jupiter, Saturn a Diana – Luna) z Rožmberka (RO00679–RO00685) / **TG** ____ 325
52. Důstojník se spontonem – Praporečník z Rožmberka (RO00590, RO00591) / **TG** ____ 339
53. Erbovní deska Adama svobodného pána z Trauttmansdorffu (HT00451) / **JH** ____ 343
54. Epitaf Markéty Pichlerové z Českého Krumlova (CK06792) / **TG** ____ 347
55. Portrét infantky Isabely Kláry Evženie z Opočna (OP09001) / **BK** ____ 351
56. Portrét Isabelly Malvezzi hraběnky Collalto z Brtnice (JR01775) / **PM** ____ 357
57. Zázračné zachránění místodržících Slavaty a Martinice při pražské defenestraci (T02721) / **TG** ____ 361
58. Portrét Filipa II. Španělského z Rožmberka (RO00547) / **FS** ____ 367
59. Portrét ženy v černých šatech z Rožmberka (RO00650) / **FS** ____ 371
60. Sv. Vavřinec z Božkova (SV01391) / **AM** ____ 375

Summary ____ 378

Seznam vyobrazení ____ 389

Archivní fondy ____ 392

Literatura ____ 394

Použité zkratky ____ 408

Místní rejstřík ____ 409

Jmenný rejstřík ____ 414

Literatura

- AČ XII – Josef KALOUSEK (ed.): Archiv český čili staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích, díl XII. Praha 1893
- AČ XX – Josef KALOUSEK (ed.): Archiv český čili staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích, díl XX. Praha 1902
- ADB 1–52 – Allgemeine Deutsche Biographie, Bd. 1–52. Leipzig 1875–1912
- ADY 1965 – Cecilia Mary ADY: I Bentivoglio. Varese 1965
- AINSWORTH 2016 – Maryan Wynn AINSWORTH: German Paintings in The Metropolitan Museum of Art, 1350–1600. New York 2013
- AMBROSOVÁ 2016 – Martina AMBROSOVÁ: Historické klášterní knihovny v Čechách. Knihovna kláštera v Kladrubech u Stříbra (nepublikovaná diplomová práce na Filozofické fakultě Západočeské univerzity v Plzni). Plzeň 2016
- ANDREWS 1999 – Malcolm ANDREWS: Landscape and Western Art. Oxford 1999
- ANTONÍN 2016 – Robert ANTONÍN: Smrt ve středověku. In: Jana KUNEŠOVÁ / Petr PŘIBYL (eds.), Když císař umírá. Praha 2016, 52–55
- BALCÁREK 1990 – Pavel BALCÁREK: Dobytel Mantovy. In: Studie muzea Kroměřížska, 1990, 76–92
- BALIS 1994 – Arnout BALIS: „Fatto da un mio discepolo“: Rubens's Studio Practices Reviewed. In: T. NAKAMURA (ed.), Rubens and his workshop: The Flight of Lot and his Family from Sodom. Tokyo 1994, 97–127
- BALLARIN 1988 – Alessandro BALLARIN: „Jacopo Bassano. S. Pietro risana lo storpio“. In: Pittori Padani e Toscani tra Quattro e Cinquecento [Vicenza, 15. 10. 1988 – 27. 11. 1988]. Venezia 1988
- BARBIERI 1958 – Franco BARBIERI: Due Dipinti di Gianantonio Fasolo fortunatamente ritrovati. In: Arte veneta XII, 1958, 204–205
- BARBIERI 1961 – Franco BARBIERI: Un'opera pressochè ignorata di G. A. Fasolo: le tele per la loggia del capitaniato a Vicenza. In: Arte Veneta XV, 1961, 238–240
- BARTILLA 2003 – Stefan BARTILLA: Erysichthon fällt die Ceres-Eiche: ein Gemälde von Jakob Grimm und Gillis Mostaert und seine Deutung. In: Umění LI, 2003, 362–369
- BARTL 1993 – Zdeněk BARTL: Restituce bývalých klášterních knihoven. In: Knihovní obzor, Čtvrtletník Vědecké knihovny v Olomouci, 1993
- BARTLOVÁ 1997 – Milena BARTLOVÁ (ed.): Svatý Vojtěch. Tisíc let svatovojtěšské tradice v Čechách. Praha 1997
- BARTLOVÁ 2001 – Milena BARTLOVÁ: Poctivé obrazy. Deskové malířství v Čechách a na Moravě 1400–1460. Praha 2001
- BASTL 2000 – Beatrix BASTL: Tugend, Liebe, Ehre. Die Adelige Frau in der Frühen Neuzeit. Wien/Köln/Weimar 2000,
- BAŠTOVÁ 1995 – Markéta BAŠTOVÁ: Mistr Týneckého Zvěstování (nepublikovaná diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy). Praha 1995
- BATISTELLA 1929 – Oreste BATISTELLA: I Conti di Collalto e San Salvatore e la Marca Trivigiana. Treviso 1929
- BAUER 1980 – Sofie BAUER: Kunstdenkmäler der Herren von Kronberg. In: BODE 1980a, 217–332
- BAUM 1948 – Julius BAUM: Martin Schongauer. Wien 1948
- BEAUJEAN/SCHOCH 2010 – Dieter BEAUJEAN (hg.) / Rainer SCHOCH (ed.): Hans Springinklee, part I-II, Hollstein's German engravings, etchings and woodcuts. 1450–1700, vol. 76. Amsterdam 2010
- BECKH-WIDMANSTETTER 1884 – Leopold BECKH-WIDMANSTETTER: Ein Windischgrätz-Wolfsthaler'schen in Franciskanerkloster zu Grätz. In: Mittheilungen der K.K. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Baudenkmale XIX, Wien 1894
- BERNDORF 1926 – Alexandr BERNDORF: Zelená Hora. I. Cesta k zámku a jeho popis (= Památná místa našeho kraje. Svazek 4). Plzeň 1926
- BERTIER DE SAUVIGNY 1991 – Reine de BERTIER DE SAUVIGNY: Jacob et Abel Grimmer. Catalogue raisonné. Bruxelles 1991
- BINTEROVÁ 2005 – Zdeňka BINTEROVÁ: Zaniklé obce Doupovska od A do Ž. Chomutov 2005
- BIRNBAUMOVÁ 1929 – Alžběta BIRNBAUMOVÁ: Soupis památek historických a uměleckých v Království českém od pravěku do počátku XIX. století, díl XLIV., Politický okres Čáslavský. Praha 1929
- BLÁHA/KOVÁŘ/MUSIL 2017 – Radek BLÁHA / Miroslav KOVÁŘ / Jan MUSIL: K počátkům hradu Lichnice. Příspěvek k poznání raně gotické architektury ve východních Čechách. In: Východočeský sborník historický 32, 2017, 117–140
- BLAŽEK 1880 – Knihy o životě a umučení všech sv. mučedníkův, jenž slovů v latině Passional, dle originalu zemského archivu Brněnského k tisku připravil, nejpotřebnějšími poznámkami opatřil a vydal Matyáš BLAŽEK. Brno 1880
- BLAŽÍČEK 1956 – Oldřich Jakub BLAŽÍČEK: Obrazárny Státních hradů a zámků. Praha 1956
- BLAŽÍČEK 1957 – Oldřich Jakub BLAŽÍČEK: Obrazárny Státních hradů a zámků. Praha 1957
- BLAŽÍČEK 1962 – Oldřich Jakub BLAŽÍČEK a kol.: Slovník památkové péče: terminologie, morfologie, organizace. Praha 1962
- BLUME 2004 – Dieter BLUME: Children of the Planets: The Popularization of Astrology in the 15th Century. In: Micrologus 12, 2004, 549–563
- BLUME 2014 – Dieter BLUME: Picturing the Stars. Astrological Imagery in the Latin West. In: A Companion to Astrology in the Renaissance, ed. Brendan Dooley. Leiden 2014, 333–396
- BLUME/HAFFNER/METZGER 2012 – Dieter BLUME / Mechthild HAFFNER / Wolfgang METZGER: Sternbilder des Mittelalters. Der gemalte Himmel zwischen Wissenschaft und Phantasie, Vol. 1: 800–1200. Berlin 2012
- BLUME/HAFFNER/METZGER 2016 – Dieter BLUME / Mechthild HAFFNER / Wolfgang METZGER: Sternbilder des Mittelalters und der Renaissance, Der gemalte Himmel zwischen Wissenschaft und Phantasie, Vol. 2: 1200–1500. Berlin 2016
- BODE 1980a – Helmut BODE (Hrsg.): Kronberg im Taunus. Beiträge zur Geschichte, Kultur und Kunst. Frankfurt am Main 1980
- BODE 1980b – Helmut BODE: Kronberg als reichsritterschaftliche Stadt. In: BODE 1980a, 21–107
- BORCHERT 2015 – Till-Holger BORCHERT: Portraits de la Renaissance aux Pays-Bas. Bruxelles 2015
- BOROVÝ 1877 – Klement BOROVÝ: Martin Medek, arcibiskup pražský. Historicko-kritické vypsání náboženských poměrů v Čechách od roku 1581–1590 (= Dědictví sv. Prokopa 17). Praha 1877
- BRANIŠ 1900 – Josef BRANIŠ: Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku XIX. století, díl VIII., Politický okres Česko-budějovický. Praha 1900

- BRINKMANN 2007 – Bodo BRINKMANN (ed.): Cranach der Ältere (kat.). Frankfurt am Main 2007
- BRODERIP 1853 – William John BRODERIP: Notice on an Original Painting, including a Figure of the Dodo, in the Collection of his Grace the Duke of Northumberland, at Sion House. In: Proceedings of the Zoological Society of London XXI, 1853, 54–57
- BRODSKÝ 2000 – Pavel BRODSKÝ: Soupis rukopisů knihovny Národního muzea. Praha 2000
- BRODSKÝ/SPURNÁ/VACUÍNOVÁ 2000 – Pavel BRODSKÝ / Kateřina SPURNÁ / Marta VACUÍNOVÁ: Liber viaticus Jana ze Středy. Praha 2016
- BROWN 1988 – David Alan BROWN: Stile e attribuzione. In: SHELL/BROWN/BRAMBILLA BARCILON 1988, 34–38
- BROWN 1998 – Christopher BROWN: Rubens and the Archdukes. In: Luc DUERLOO / Thomas WERNER: Albrecht & Isabella, 1598–1621. Turnhout 1998, 121–128
- BRUXELLES 1984 – Musées royaux des beaux-arts de Belgique, département d'art ancien; catalogue inventaire de la peinture ancienne. Bruxelles 1984
- BRYSON 1990 – Norman BRYSON: Looking at the overlooked: four essays on still life painting. Cambridge 1990
- BUBEN 1999 – Milan BUBEN: Encyklopedie heraldiky. Praha 1999
- BUIJS 1989 – Hans BUIJS: Voorstellingen van Christus in het huis van Martha en Maria in het zestiende-eeuwse keukenstuk. In: Nederlands Kunsthistorisch Jaarboek 40, 1989, 93–128
- BUKOLSKÁ 1968 – Eva BUKOLSKÁ: Renesanční portrét v Čechách a na Moravě (nepublikovaná kandidátská práce na Československé akademii věd). Praha 1968 (rkp.)
- BUKOLSKÁ 1985 – Eva BUKOLSKÁ: Malovaný portrét v Čechách v období renesance. In: Portret typu sarmackiego w wieku XVII w Polsce, Czechach, na Słowacji i na Węgrzech (ed. Ewa ZAWADSKA). Kraków 1985, 85–95
- BURTON 2016 – Richard BURTON: Anatomie melancholie (přel. Miroslav Petříček). Praha 2016
- BŮŽEK/JAKUBEC/KRÁL 2009 – Václav BŮŽEK / Ondřej JAKUBEC / Pavel KRÁL: Jan Zrinský ze Serynu. Životní příběh synovce posledních Rožmberků. Praha 2009
- BŮŽEK/HRDLÍČKA 1998 – Václav BŮŽEK / Josef HRDLÍČKA: Rodinný život posledních pánů z Hradce ve světle jejich korespondence. In: Poslední páni z Hradce, Opera historica 6, 1998, 167–271
- CAMPBELL 1990 – Lorne CAMPBELL: Renaissance Portraits, European Portrait-Painting in the 14th, 15th and 16th Centuries. New Haven – London 1990
- CARDON 1987 – Bert CARDON: Aantekeningen bij de Annunciatie uit het voormalige celrebroedersklooster te Diest, thans in het Stedelijke Museum aldaar. In: Arca Lovaniensis 15./16., 1986/1987, 29–67
- CASTELLINI 1784 – Silvestro CASTELLINI: Storia della città di Vicenza: Ove si vedono i fatti e le guerre de' Vicentini così esterne come civili: dall'origine di essa città sino all'anno 1630. Mosca 1784, Vol. 7, kniha 10, 3
- CERMAN 2008 – Ivo CERMAN: Chotkové. Příběh úřednické šlechty. Praha 2008
- CIBULKA 1965 – Josef CIBULKA: Triptych vyobrazující Ukřižování s apoštoly Petrem a Ondřejem, Umění XIII, 1965, 1–28
- CÍSAŘOVÁ 2017 – Jitka CÍSAŘOVÁ: Velkostatky Jindřichův Hradec a Chudenice. In: Kristina UHLÍKOVÁ et alii 2017
- CLAIR 2005 – Jean CLAIR (ed.): Melancholie. Genie und Wahnsinn in der Kunst (kat.). Ostfildern-Ruit 2005
- COLIVA/AIKEMA 2010 – Anna COLIVA / Bernard AIKEMA: Cranach. L'altro rinascimento. A different renaissance [Galleria Borghese, Řím, 15. 10. 2010 – 13. 2. 2011]. Milano 2010, 224–227, kat. č. 29, 228–230, kat. č. 30
- CRAIG 1983 – Kenneth M. CRAIG: Pars ergo Marthae transit: Pieter Aertsen's 'inverted' paintings of 'Christ in the House of Martha and Mary'. In: Oud Holland 97, 1983, 25–39
- CRONIA 1949 – Arturo CRONIA: Boccaccio v českém písemnictví. Praha 1949
- CUPPERI 2008 – Walter CUPPERI: Autorisierte Herrscherbildnisse des Leone Leoni: die Bronzestatuen Karls V. in Madrid, Wien und Windsor Castle. In: MINNING 2008, 27–38
- ČECHURA 2015 – Jiří ČECHURA: Kladruby 900, lidé – život – doba. Domažlice 2015
- ČECHURA online – Jiří ČECHURA: Kladruby pod panstvím Windischgrätzů. (<http://kladruby.euweb.cz/pages/historie/cechura05.htm>, vyhledáno 28. 8. 2018)
- ČECHURA/HLAVAČKA/MAUR/MIKULEC 2014 – Jaroslav ČECHURA / Milan HLAVAČKA / Eduard MAUR / Jiří MIKULEC: Královská trilogie (Ženy a milenky českých králů – Muži a milenci českých královen – Děti a levobočci českých králů). Praha 2016
- ČERMÁK 1884 – Kliment ČERMÁK: Tabulový obraz ze XVI. století ve sbírkách „Včely čáslavské“ a epitaphium Petra Sudy z Řeneč v kostelíku ve Schořově, Památky archeologické a místopisné XII, 1884, 319–324
- DÁŇOVÁ 2013 – Helena DÁŇOVÁ: Pozdně gotické sochařství jagellonského období z depozitářů Národní galerie v Praze (1471–1526), (nepublikovaná dizertační práce na Filosofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci). Olomouc 2013
- DÁŇOVÁ/GUBÍKOVÁ 2014 – Helena DÁŇOVÁ / Renáta GUBÍKOVÁ (eds.): Všemu světu na útěchu. Sochařství a malířství na Chomutovsku a Kadaňsku 1350–1590. Chomutov 2014
- DACOSTA KAUFMANN 1985 – Thomas DACOSTA KAUFMANN: L'école de Prague. La peinture a la cour de Rodolphe II. Paris 1985
- DACOSTA KAUFMANN 1988 – Thomas DACOSTA KAUFMANN: The School of Prague. Painting at the Court of Rudolf II. Chicago–London 1988
- DAČICKÝ 1940 – Mikuláš DAČICKÝ z Heslova: Paměti. Praha 1940
- DANIEL 1996 – Ladislav DANIEL: Tesori di Praga. La pittura veneta del '600 e del '700 dalle collezioni nella Repubblica Ceca [Scuderie del Parco di Miramare, Trieste, 7. 7. 1996–6. 1. 1997]. Milano 1996
- DANIEL 2002 – Ladislav DANIEL: Florentině. Umění z doby mediceských velkovévodů. Praha 2002
- DAVIS 1970 – James Cushman DAVIS: Pursuit of Power: Venetian Ambassadors' Reports on Spain, Turkey, and France in the Age of Philip II 1560–1600. New York 1970
- DĚVU I/1–2 – Dějiny českého výtvarného umění I/1–2 (vědecký redaktor Rudolf Chadraba, výkonný redaktor Josef Krása). Praha 1984
- DĚVU II/1–2 – Dějiny českého výtvarného umění II/1–2 (vědecký redaktor Rudolf Chadraba, výkonný redaktor Josef Krása). Praha 1989
- DENHAENE 1990 – Godelieve DENHAENE: Lambert Lombard: Renaissance and Humanism in Liege. Anvers 1990
- DENKSTEIN/MATOUŠ 1953 – Vladimír DENKSTEIN / František MATOUŠ: Jihočeská gotika. Praha 1953
- DIEZ 1909–1910 – Ernst DIEZ: Der Hofmaler Bartholomäus Spranger. In: Jahrbuch der kunsthistorischen Sammlungen der Allerhöchsten Kaiserhauses 28, 1909–1910, 93–151
- DIENSTBIER 2014 – Jan DIENSTBIER: Obrazy krásy a spásy. Gotika v jihozápadních Čechách (recenze). In: Bulletin of the National Gallery in Prague XXIV, 2014, 195–203
- DIENSTBIER 2016 – Jan DIENSTBIER, The Image of the Fool in Late Medieval Bohemia. In: Umění LXIV, 2016, 354–370

- DITTRICH/DITTRICH 2005 – Sigrid DITTRICH / Lothar DITTRICH: Lexikon der Tiersymbole. Tiere als Sinnbilder in der Malerei des 14. – 17. Jahrhunderts. Petersberg 2005
- DOLEŽALOVÁ 2012 – Kateřina DOLEŽALOVÁ: Vyhodnocení archeologických nálezů z areálu obléhacího stanoviště v trati Ohrada u hradu Lichnice (diplomová práce, ÚAM, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně, vedoucí práce Mgr. Jana Mazáčková, Ph.D.). Brno 2012
- DOMEČKA 1898–1899 – Ludvík DOMEČKA: Obrazy českých panovníků v zámku v Jindřichohradeckém, Památky archeologické a místopisné 18, 1898–1899, 274–275
- DRESCHER 1895 – Karl DRESCHER (hg.): Boccaccio De Claris mulieribus, deutsch übersetzt bei Steinhövel. Tübingen 1895
- DUCOS 2014 – Blaise DUCOS: Frans Pourbus Le Jeune (1569–1622). Le portrait d'apparat à l'aube du Grand Siècle entre Habsbourg, Médicis et Bourbons. Dijon 2011
- DVORSKÝ/CHADRABA 1990 – Jiří DVORSKÝ / Rudolf CHADRABA: Votivní obraz Viléma Slavaty v Telči. In: Umění XXXVIII, 1990, 128–140
- DVOŘÁKOVÁ 1954 – Vlasta DVOŘÁKOVÁ: Horšovský Týn, státní zámek, město a okolí. Praha 1954
- DYKAST 2005 – Roman DYKAST: Hudba věku melancholie. Praha 2005
- ECONOMOPOULOS 2007 – Harula ECONOMOPOULOS: Stefano Maderno scultore e Giambologna architetto nel monumento Windischgrätz in San Domenico a Siena. In: Mitteilungen des Kunsthistorischen Institutes in Florenz LI, 2007, 366–408
- FAJT/DRAKE-BOEHM 2006 – Jiří FAJT / Barbara DRAKE-BOEHM (edd.): Karel IV. Císař z Boží milosti. Kultura a umění za vlády posledních Lucemburků 1347–1437 (kat.). Praha 2006
- FALKENBURG 1988 – Reindert Leonard FALKENBURG: Joachim Patinir: Landscape as an image of the Pilgrimage of Life. Amsterdam. Philadelphia 1988
- FALKENBURG 1998 – Reindert Leonard FALKENBURG: Marginal Motifs in Early Flemish Landscape Paintings. In: Herri met de Bles: Studies and Explorations of the World Landscape Tradition. Princeton 1998, 153–169
- FALOMIR FAUS 2001 – Miguel FALOMIR FAUS: Leandro Bassano. Las bodas de Caná. In: Los Bassano en la España del siglo de oro. Madrid 2001, 152–153
- FERDINAND II. 2017 – Ferdinand II. 450 Jahre Tiroler Landesfürst Jubiläumsausstellung (eds. Sabine HAAG –Veronika SANDBICHLER; kat.). Innsbruck – Wien 2017
- FEINBERG 1986 – Larry Jerome FEINBERG: The Works of Mirabello Cavalori, (disertační práce Harvard University). Cambridge 1986
- FICINO 1561: Marsilii Ficini Florentini, insignis Philosophii Platonici, Medici atque Theologi clarissimi, opera ... Basileae 1561
- FICINO 2017 – Marsilio FICINO: O Slunci / O světle. Praha 2017
- FICKLER 1853 – Carl Borromäus Alois FICKLER: Heiligenberg in Schwaben. Mit einer Geschichte seiner alten Grafen und des von ihnen beherrschten Linzgaues. Carlsruhe 1853
- FILEDT KOK 1991 – Jan Piet FILEDT KOK: Proefdrukken uit Goltzius' atelier omstreeks 1587. In: Bulletin van het Rijksmuseum 39, 1991, 363–374
- FILEDT KOK 1991–1992 – Jan Piet FILEDT KOK: Hendrick Goltzius – Engraver, Designer and Publisher 1582–1600. In: Nederlands Kunsthistorisch Jaarboek (NKJ) / Netherlands Yearbook for History of Art Vol. 42/43, GOLTZIUS-STUDIES: Hendrick Goltzius (1558–1617), 1991–92, 159–218
- FILEDT KOK 2004 – Jan Piet FILEDT KOK: De wisselvallige reputatie van Hendrick Goltzius. In: Bulletin van het Rijksmuseum 52, 2004, 24–62
- FILEDT KOK / LUIJTEN 1999 – Jan Piet FILEDT KOK / Ger LUIJTEN: The Muller Dynasty, The New Hollstein Dutch & Flemish etchings, engravings and woodcuts: 1450–1700. Rotterdam 1999
- FRANZ 1969 – Heinrich Gerhard FRANZ: Niederländische Landschaftmalerei im Zeitalter des Manierismus. Graz 1969
- FRANZ 2013 – Jiří FRANZ: Goldenkroner Madona. In: Amt der Oberösterreichischen Landesregierung Direktion Kultur (Hrsg.): Alte Spuren – Neue Wege. OÖ. Landesausstellung 2013. Band 2, Ausstellungen (výst. Freistadt, Brauhaus – Bad Leonfelden, Bürgerspital – Vyšší Brod, Klášter). Linz 2013, 362, kat. č. 3
- FRANZEN 2006 – Willfried FRANZEN: Římský císař a český král – návrat k pražským předlohám. In: FAJT/DRAKE-BOEHM 2006, 594–627
- FRIČ 1949 – Jan FRIČ: Tajemství kamenné křtitelnice v žlebském zámku. In: Podoubraví XVIII, 1949, č. 3, 45–46
- FRIEDLÄNDER 1922 – Max Jakob FRIEDLÄNDER: Martin Schongauer. Leipzig 1922
- FRIEDLÄNDER 1930 – Max Jakob FRIEDLÄNDER: Early Netherländish Painting VIII, Brussels-Leyden 1930
- FUČÍKOVÁ 2017 – Eliška FUČÍKOVÁ: Pražský hrad a jeho výzdoba za arcivévody Ferdinanda II. In: Blanka KUBÍKOVÁ / Jaroslava HAUSENBLASOVÁ / Sylva DOBALOVÁ (eds.): Arcivévoda Ferdinand II. Renesanční vladař a mecenáš mezi Prahou a Innsbruckem. Praha 2017, 38–43
- FUČÍKOVÁ/ČEPIČKA 2007 – Eliška FUČÍKOVÁ / Ladislav ČEPIČKA (edd.): Valdštejn. Albrecht z Valdštejna: Inter arma silent musae? [Albrecht z Valdštejna a jeho doba, Praha, Senát Parlamentu České republiky, Valdštejnská jízdná 15. 11. 2007–17. 2. 2008]. Praha 2007
- FUKSOVÁ/NECHUTOVÁ 2004 – Jana FUCHSOVÁ / Jana NECHUTOVÁ: Isidor ze Sevilly: Etymologiae XII / Etymologie XII. Praha 2004
- GABRIEL ET AL. 2012 – František GABRIEL / Lucie KURSOVÁ / Aleš MUDRA / Michaela OTTOVÁ / Jaroslav PANÁČEK / Eva RESLOVÁ / Lubomír TURČAN / Zdeněk VITÁČEK: Středověké umění na Českolipsku (kat.). Česká Lípa 2012
- GARTON 2008 – John GARTON: Grace and grandeur. The Portraiture of Paolo Veronese. London 2008
- GARTON/ILCHMAN 2009 – John GARTON / Frederick ILCHMAN: Portraits of warriors. In: Titian, Tintoretto, Veronese. Rivals in Renaissance Venice. Farnham 2009, 210–215
- GENGARO 1960 – Maria Luisa GENGARO: La Bottega degli Embriachi: a proposito di opere ignote o poco note. In: Arte Lombarda, Vol. 5, No. 2, 1960, 221–228
- GIBSON 1989 – Walter Samuel GIBSON: „Mirror of the Earth“: the world landscape in 16. century Flemish painting. Princeton 1989
- GINDELY 1865 – Anton GINDELY: Rudolf II. und seine Zeit, 1600–1612. Prag 1865
- GIUSTI 1981 – Paola GIUSTI: Lavorazione e diffusione degli Avori gotici. In: eadem (ed.): Medioevo e produzione artistica di serie: smalti di Limoges e Avori gotici in Campania. Firenze 1981, 49–53
- GLASHEIM 2012 – Eagle GLASHEIM: Urození nacionalisté, Česká šlechta a národnostní otázka v 1. pol. 20. století. Praha 2012
- GNIRS 1996 – Anton GNIRS (Anna GNIRS ed.): Topographie der historischen und kunstgeschichtlichen Denkmale in dem Bezirke Karlsbad (Prag 1933). München 1996
- GROVE 1996 – Jane TURNER (ed.): The Dictionary of Art, XXXIV volumes. London – New York 1996
- GUILLAUME 1980 – Marguerite GUILLAUME: Catalogue raisonné du Musée des Beaux-Arts; peintures italiennes. Dijon 1980
- GUNDEL 1922 – Wilhelm GUNDEL: Sterne und Sternbilder im Glauben des Altertums und der Neuzeit. Bonn 1922

GZČ – Jiří FAJT (ed.): Gotika v západních Čechách: (1230–1530): k 700. výročí založení města Plzně, Sv. I–III (kat.). Praha 1995–1996

HABERT 1998 – Jean HABERT: Catalogue des Œuvres Exposées. Leandro et atelier. Les Noces de Cana. In: Bassano et ses fils dans les musées français. Paříž 1998, 84–85

HADRAVA/HADRAVOVÁ/PANUŠKOVÁ 2014 – Petr HADRAVA / Alena HADRAVOVÁ / Lenka PANUŠKOVÁ: Sphera Octava. Mýty a věda o hvězdách, I–IV. Praha 2014

HADRAVOVÁ 2008 – Alena HADRAVOVÁ (ed.): Kniha dvacatera umění mistra Pavla Žídky. Část přírodovědná. Praha 2008

HAJNÁ 2016 – Milena HAJNÁ: Šaty chodící. Každodennost a symbolika ve šlechtickém šatníku raného novověku. České Budějovice 2016

HAJNÁ/HAVLOVÁ 2015 – Milena HAJNÁ / Mája HAVLOVÁ: Reliéf Oslava Boha Otce. In: Milena HAJNÁ (ed.): Zámek Kratochvíle. Renesanční letohrádek a historie jeho památkové obnovy. České Budějovice 2015

HALM 1928 – Philipp Maria HALM: Erasmus Grasser. Augsburg 1928

HAMSÍK 1960 – Mojmír HAMSÍK: Malířská technika zlatokorunské Madony. In: Umění VIII, 1960, 515–519

HAMSÍK 1990 – Mojmír HAMSÍK: Zpráva o technologickém průzkumu křídel někdejšího českého gotického oltáříku z doby kolem 1400. In: PUJMANOVÁ 1990, 112

HARMS 1970 – Wolfgang HARMS: Homo viator in bivio. München 1970

HARTWIEG/LÜDKE 1994 – Babete HARTWIEG / Dietmar LÜDKE: Vier gotische Tafeln aus dem Leben Johannes des Taufers. Karlsruhe 1994

HAZDRA/HORČÍČKA/ŽUPANIČ 2011 – Zdeněk HAZDRA / Václav HORČÍČKA / Jan ŽUPANIČ (edd.): Šlechta střední Evropy v konfrontaci s totalitními režimy 20. století. Praha 2011

HEČKOVÁ 2015 – Petra HEČKOVÁ: Restaurování antických soch v raně novověkém Římě. Pardubice 2015

HECHT 1936 – Josef HECHT: Schloss Heiligenberg, ein Denkmal der deutschen Renaissance. Konstanz Überlingen und Linzgau. Badische Heimat 23, 1936

HEINZ 1975 – Günther HEINZ: Das Portraitbuch des Hieronymus Beck von Leopoldsdorf. In: Jahrbuch der Kunsthistorischen Sammlungen in Wien 71, 1975, 165–310

HELFERT/KUTAL 1935 – Jaroslav HELFERT / Albert KUTAL: Výstava gotického umění na Moravě a ve Slezsku 27. X. 1935–15. I. 1936, Zemské museum v Brně (kolem roku 1430–1440). Brno 1935

HELVETIA SACRA 1982 – C. SOMMER-RAMER / P. BRAUN (ed.): Helvetia Sacra, III: Die Orden mit Benediktinerregel. Bd 3: Die Zisterzienser und Zisterzienserinnen, Die Reformerten Bernhardinerinnen, Die Trappisten und Trappistinnen und Die Wilhelmiten in der Schweiz. 2 Bd., Bern 1982

HENDRICH 1890 – Jan HENDRICH: Hrad Žleby ve východních Čechách. Jeho majitelé, děje a památky. Čáslav 1890

HENNING 1987 – Michael HENNING: Die Tafelbilder Bartholomäus Spranger (1546–1611). Höfische Malerei zwischen „Manierismus“ und Barock. Essen 1987

HERSANT 2005 – Yves HERSANT: Rote Melancholie. In: CLAIR 2005, 110–117

HEYDENREICH 2007 – Gunnar HEYDENREICH: Lucas Cranach the Elder. Painting materials, techniques and workshop practice. Amsterdam 2007

HEYDENREICH/GÖRRES/WISMER 2017 – Gunnar HEYDENREICH / Daniel GÖRRES / Beat WISMER: Lucas Cranach der Ältere. Meister Marke Moderne (kat.). Düsseldorf 2017

HILJE 1975 – Emil HILJE: Gotické slíkarstvo u Zadru. Zagreb 1999

HLOBIL 1982 – Ivo HLOBIL: K teorii interiérové instalace české památkové péče. In: Sborník památkové péče v Severomoravském kraji V, 1982

HLOBIL 2011 – Ivo HLOBIL: Der Meister der Madonna von Michle und der Segnende Aufstehungschristus in St. Marienthal. In: Marius WINZELER / Uwe KAHL (eds.): Für Krone, Salz und Kelch. Wege von Prag nach Zittau. Zittau 2011, 78–83

HLOBIL/PERUTKA 1999 – Ivo HLOBIL / Marek PERUTKA (ed.): Od gotiky k renesanci. Výtvarná kultura Moravy a Slezska 1400–1550 III. Olomoucko (kat. výst.). Olomouc 1999

HOFFMANN-AXTHELM 2012 – Dagmar HOFFMANN-AXTHELM: Vanitas: Lukas Cranachs Melancholia-Gemälde (1553). In: Music in Art XXXVII/1–2, 2012, 191–206

HOLLSTEIN 1949–2010 – Friedrich Wilhelm HOLLSTEIN et alli (hg.): Dutch & Flemish etchings, engravings and woodcuts ca. 1450–1700, vol. I. – LXXII, Amsterdam et alli, 1949–2010

HOMOLKA 1960 – Jaromír HOMOLKA: Riemenschneiderova socha biskupa ze Zelené Hory. In: Umění VIII, 1960, 30–38

HOMOLKA 1962 – Jaromír HOMOLKA: K nové instalaci sbírky české gotiky v Národní galerii. In: Umění X, 1962, 588–596

HOMOLKA/KESNER 1964 – Jaromír HOMOLKA / Ladislav KESNER: České umění gotické (kat. výst.). Praha 1964

HOMOLKA 1965 – Jaromír HOMOLKA: Jihočeské umění pozdní gotiky; Plastika. In:

JIHOČESKÁ POZDNÍ GOTIKA 1965, 44–60; 124–156

HOMOLKA 1978 – Jaromír HOMOLKA: Sochařství. In: Jaromír HOMOLKA / Josef KRÁSA / Václav MENCL et al.: Pozdně gotické umění v Čechách (1471–1526). Praha 1978, 167–254

HOMOLKA 1984 – Jaromír HOMOLKA: Pozdně gotické sochařství. In: Děvu I./2, 534–578

HOMOLKA 1985 – Jaromír HOMOLKA: Sochařství. In: Jaromír HOMOLKA / Josef KRÁSA / Václav MENCL et al.: Pozdně gotické umění v Čechách (1471–1526). Praha 1985, 167–254

HOMOLKA/SLÁNSKÁ 1964 – Jaromír HOMOLKA / Ludmila SLÁNSKÁ: K restauraci sochy sv. Jana Křtitele ze zámku Hluboká. In: Umění XII, 1964, 301–305

HORČÍČKA/ŽUPANIČ 2017 – Václav HORČÍČKA / Jan ŽUPANIČ: Šlechta na křižovatce. Lichtenštejnové, Schwarzenbergové a Colloredo–Mannsfeldové v 1. polovině 20. století. Praha 2017

HORNÍČKOVÁ/ŠRONĚK 2010 – Kateřina HORNÍČKOVÁ / Michal ŠRONĚK (eds.): Umění české reformace (1380–1620; kat.). Praha 2010

HOSTAŠ/VANĚK 1907 – Karel HOSTAŠ / Ferdinand VANĚK: Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku XIX. století, díl XXV., Politický okres Přeštický. Praha 1907

HRDINOVÁ 2013 – Martina HRDINOVÁ: Erby ctihodné šlechty slavného Království českého. Edice a analýza dvou erbovníků české šlechty z 80. let 17. století. Praha 2013

HREJSA 1912 – Ferdinand HREJSA: Česká konfesse, její vznik, podstata a dějiny. Praha 1912

HRUBÁ/ROYT 2016 – Michaela HRUBÁ / Jan ROYT (eds.): Ars Montana: Umělecký a kulturní transfer v otevřeném prostoru česko-saského Krušnohoří na prahu raného novověku (1459–1620). Praha – Ústí nad Labem 2016

HUTCHISON 1980 – Jane Campbell HUTCHISON: Early German Masters. In: Walter Leopold STRAUSS: The Illustrated Bartsch, vol. 8. Formerly volume 6 (part 1). New York 1980

HUTCHISON 1996 – Jane Campbell HUTCHISON: Early German Masters. Martin Schongauer, Ludwig Schongauer and Copists. In: Walter Leopold STRAUSS: The Illustrated Bartsch, Commentary 8, Part 1, Le Peintre-Graveur 6 (part 1). New York 1996

CHAMONIKOLA 1999 – Kaliopi CHAMONIKOLA (ed.): Od gotiky k renesanci. Výtvarná kultura Moravy a Slezska 1400–1550 (kat.), II. Brno 1999

CHAMONIKOLA 2005 – Kaliopi CHAMONIKOLA (ed.): Lucas Cranach a české země. Pod znamením okřídleného hada (kat.). Praha 2005

CHAMONIKOLA 2009 – Kaliopi CHAMONIKOLA (ed.): Zdaleka i zblízka: středověké importy v moravských a slezských sbírkách / From Far and Near: medieval imports in Moravian and Silesian collections. Brno 2009

CHARVÁTOVÁ 1953 – Ema CHARVÁTOVÁ: Správa a využití státního kulturního majetku. In: Zprávy památkové péče XIII, 1953, 34–35

CHAUER 1998 – Geoffrey CHAUER: Canterburské povídky (přeložil František Vrba). Praha 2010

CHLÍBEC 1998 – Jan CHLÍBEC: Sochařské donace Jiřího Pruskovského z Prusкова. In: Umění XLVI, 1998, 65–74

CHLUMSKÁ/FAJT 2006 – Štěpánka CHLUMSKÁ / Jiří FAJT: Čechy a střední Evropa 1200–1550. Dlouhodobá expozice sbírky starého umění Národní galerie v Praze v klášteře sv. Anežky České. Praha 2006

CHLUMSKÁ/FAJT 2014 – Štěpánka CHLUMSKÁ / Jiří FAJT: Čechy a střední Evropa 1200–1550. Dlouhodobá expozice sbírky starého umění Národní galerie v Praze v klášteře sv. Anežky České. Praha 2014

CHMELAŘOVÁ 2016 – Marcela CHMELAŘOVÁ: Cesty soukromého sběratelství moderního umění v českých zemích v letech 1948–1965 (nepublikovaná disertační práce na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně). Brno 2016

CHMELAŘOVÁ 2017 – Marcela CHMELAŘOVÁ: Státem vedené soudní procesy závěru padesátých let a soukromé umělecké sběratelství v komunistickém Československu: Jaroslav BOROVÍČKA a Václav BUTTA. In: Milena BARTLOVÁ a kol.: Co bylo Československo? Kulturní konstrukce státní identity. Praha 2017, 230–240

CHOTĚBOR/DURDÍK 1995 – Petr CHOTĚBOR / Tomáš DURDÍK: Lobkovický palác – renaissance a mynérismus. In: Umění XLIII, 1995, 411–424

CHYTL 1912 – Josef CHYTL: Umění a umělci na dvoře Rudolfa II. Praha 1912

ILG 1890 – Albert ILG: Kunst-topographische Mitteilungen aus den fürstlich Schwarzenbergischen Besitzungen in Südböhmen. In: Mitteilungen der K. K. Zentral-Kommission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst – und Historischen Denkmale, (N. F.) 16, 1890, 239–246

IVANEGA/ŠÁMAL/TRNKOVÁ 2013 – Jan IVANEGA / Petr ŠÁMAL / Petra TRNKOVÁ: Buquoy'ský Rožmberk: vizuální kultura šlechtického sídla v období romantického historismu = Buquoy's Rožmberk: visual culture of an aristocratic seat in the period of romantic historicism. Praha 2013

IVANOV 1969 – Miroslav IVANOV: Tajemství RKZ. Praha 1969

JAFFE 1997 – Michael JAFFE: Rubens's portraits of the Archduke Albert and the Infanta Isabella. In: The Burlington Magazine 139, 1997, 194–195

JAKUBEC 2007 – Ondřej JAKUBEC a kol. (ed.): Ku věčné památce. Malované renesanční epitafy v českých zemích (kat.). Olomouc 2007, 51–62

JAKUBEC 2011 – Ondřej JAKUBEC: Renesanční epitafy v českých zemích a jejich „konfessionalita“. In: Epigraphica & Sepulcralia 3, 2011, 163–193

JAKUBEC 2013 – Ondřej JAKUBEC: Renesanční epitaf v průsečíku historických disciplín a jeho vypovídající možnosti. In: ČČH 111, 2013, 66–100

JAKUBEC 2015 – Ondřej JAKUBEC: Kde jest, ó smrti, osten tvůj? Renesanční epitafy v kultuře umírání a vzpomínání raného novověku. Praha 2015

JAKUBEC 2017 – Ondřej JAKUBEC: Hrad Rožmberk. In: Michal KONEČNÝ (ed.): Na věčnou paměť, pro slávu a vážnost. Renesanční aristokratická sídla v Čechách a na Moravě ve správě Národního památkového ústavu, Kroměříž 2017, 402–430

JANÁČEK 1984 – Josef JANÁČEK (ed.): Pavel Skála ze Zhoře – Historie česká. Od defenestrace k Bílé Hoře. Praha 1984

JANOVSKÝ/MARKUS 1934 – František JANOVSKÝ / Antonín MARKUS: Zámek Hluboká nad Vlt. a zámek Ohrada s lesním a lovcím museem. Stručný přehled dějinný a průvodce. České Budějovice 1934

JÁNSKÝ 1993 – Jiří JÁNSKÝ: Protiměstské opovédnické družiny v jižních a jihozápadních Čechách v letech 1514–1534. In: Tábořský archiv. Sborník Státního okresního archivu v Táboře V, 1993, 63–135

JÁNSKÝ 2013 – Jiří JÁNSKÝ: Dobrohostové z Ronšperka a na Poběžovicích: Rod erbu berana. Domažlice 2013

JELÍNKOVÁ 2017 – Dita JELÍNKOVÁ: Transformace životní reality Alfonse Clary-Aldringena v postimperiálním světě: postoje, strategie, konsekvence. In: HAZDRA/HORČIČKA/ŽUPANIČ 2011, 107–131

JELÍNKOVÁ HOMOLOVÁ 2017a – Dita JELÍNKOVÁ HOMOLOVÁ: Šlechta v proměnách. Osudy aristokracie v Československu v letech 1918–1948. Praha 2017

JELÍNKOVÁ HOMOLOVÁ 2017b – Dita JELÍNKOVÁ HOMOLOVÁ: Eugen Alfons Czernin (Evžen Alfons Černín). In: Kristina UHLÍKOVÁ et alii 2017

JIHOČESKÁ POZDNÍ GOTIKA 1965 – Jihočeská pozdní gotika 1450–1530 (kat.). Jaromír HOMOLKA et alii (ed.). Hluboká nad Vltavou 1965

JINDRA/OTTOVÁ 2013 – Petr JINDRA / Michaela OTTOVÁ (eds.): Obrazy krásy a spásy. Gotika v jihozápadních Čechách. Plzeň / Řevnice 2013

JIRÁK/BURŇ 2018 (v tisku) – Matouš JIRÁK / Miloš BURŇ (ed.): František Horčíčka: Katalog Colloredo-Mansfeldské obrazárny. Praha 2018 (v tisku)

JIREČEK 1866/1868 – Josef JIREČEK (ed.): Paměti nejvyššího kancléře království českého Viléma hraběte Slavaty z Chlumu a z Košmberka, vládaře domu hradeckého, pána na Hradci Jindřichově, Stráži, Telči, Žirovnici a Mělníce, nejvyššího dědičného šenka království českého, císařův Ferdinanda II. a III. skutečného tejného raddy a komorníka, rytíře Zlatého rouna, Díl I. / Díl II. Praha 1866/1868

JONCKHEERE 2012 – Koenraad JONCKHEERE: Antwerp Art after Iconoclasm. Experiments in Decorum, 1566–1585. London 2012

JONCKHEERE 2013a – Koenraad JONCKHEERE (ed.): Michiel Coxcie: de Vlaamse Rafaël. Museum Leuven. Leuven 2013

JONCKHEERE 2013b – Koenraad JONCKHEERE (ed.): Michiel Coxcie (1499–1592) and the giants of his age. London 2013

JONGH 1969 – Eddy De JONGH: Erotica in Vogelperspectief: de dubbelzinnigheid van een reeks 17de eeuwse genrevoorstellingen. In: Simiolus 3, 1968/1969 [1969], 22–74

JUNGBLUT 1967 – Renate JUNGBLUT: Hieronymus: Darstellung und Verehrung eines Kirchenvaters. Bamberg 1967

JUŘÍK 1998 – Pavel JUŘÍK: Jihočeské dominium. Praha 1998

JUŘÍK 2010 – Pavel JUŘÍK: Dominia pánů z Hradce, Slavatů a Czerninů. Praha 2010

JUŘÍK 2014 – Pavel JUŘÍK: Encyklopedie šlechtických rodů. Praha 2014

KALÁBOVÁ/KONEČNÝ/ZAVADIL 2010 – Lenka KALÁBOVÁ / Michal KONEČNÝ / Miroslav ZAVADIL: Portrét Collaltina hraběte Collalto. In: Poklady moravských hradů a zámků. Brno 2010

KALIVODA 1986 – Jan KALIVODA (ed.): Hvězdy, hvězdáři, hvězdopravci. Čtení o antice 1984–1985. Praha 1986

KAMPER/WIRTH 1908 – Jaroslav KAMPER / Zdeněk WIRTH: Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku XIX. století, díl XXX., Politický okres Stříbrský. Praha 1908

KASKE/CLARK 1989 – Carol V. KASKE / John R. CLARK (ed.): Marsilio Ficino, Three Books on Life: A Critical Edition and Translation with Introduction and Notes. Binghamton, N. Y., 1989

KAZLEPKA 2008 – Zdeněk KAZLEPKA: The Portrait of Collaltino by Paolo Veronese in the light of the Reissue of Gaspara Stampa's Rime from 1738. In: Umění LVI, 2008, 182–192

KAZLEPKA 2011 – Zdeněk KAZLEPKA: Ostrov italského vkusu. Umělecký mecenát Antonia Rambalda hraběte z Collalto a San Salvatore mezi Itálií, Vídní a Moravou v první polovině 18. století. Brno 2011

KAZLEPKA 2013 – Zdeněk KAZLEPKA: Das „neue“ Palais Collalto und Giovanni Antonio Pellegrini. Addenda zur Baugeschichte des Palas Collalto und zu Pellegrinis Tätigkeit in Wien. In: Österreichische Zeitschrift für Kunst und Denkmalpflege 67, 2013, 166–173

KAZLEPKA 2015 – Zdeněk KAZLEPKA: „Antico e moderno pennello“. Die Gemädegalerie von Antonio Rambaldo Graf von Collalto und die mit ihr verbundenen Künstler. In: Barockberichte. Informationsblätter zur bildenden Kunst des 17. und 18. Jahrhunderts 63, 2015, 34–44, obr. 3

KEMPERDICK/LAMERTSE 2012 – Stephan KEMPERDICK / Friso LAMERTSE: The Road to Van Eyck. Rotterdam 2012

KILIÁN 2005 – Jan KILIÁN: Filip Fabricius z Rosenfeldu a Hohenfallu: život, rod a dílo defenestrovaného sekretáře. České Budějovice 2005

KILIÁN 2007 – Jan KILIÁN: 11. 12. 1617 – zboření kostela v Hrobu: na cestě k defenestraci. Praha 2007

KLETZL 1939 – Otto KLETZL: Riemenschneider-Kunst in Westböhmen. In: Jahrbuch der preussischen Kunstsammlungen 60, 1939, 56–70

KLIBANSKY/PANOFKY/SAXL 1964 – Raymond KLIBANSKY / Erwin PANOFKY / Fritz SAXL: Saturn and Melancholy: Studies in the History of Natural Philosophy, Religion, and Art. London 1964.

KLÍPA 2001 – Jan KLÍPA: Místo litoměřických destiček se světicemi v produkci dílny Mistra svatojiřského oltáře. In: Jaromír HOMOLKA / Michaela HRUBÁ / Petr HRUBÝ / Michaela OTTOVÁ (eds.): Ústecký sborník historický 2001/I. Gotické umění a jeho historické souvislosti. Ústí nad Labem 2001, 361–373

KLÍPA 2004 – Jan KLÍPA: Kadaňské nástavce – práce dílny Mistra svatojiřského oltáře. In: Jaromír HOMOLKA / Michaela HRUBÁ / Petr HRUBÝ / Michaela OTTOVÁ: Gotické umění a jeho historické souvislosti II. Ústecký sborník historický, 2003/1, Ústí nad Labem 2004, 335–343

KLÍPA 2012 – Jan KLÍPA: Ymago de Praga. Desková malba ve střední Evropě 1400–1430. Praha 2012

KLÍPA/OTTOVÁ 2015 – Jan KLÍPA / Michaela OTTOVÁ (eds.): Bez hranic. Umění v Krušnohoří mezi gotikou a renesancí (kat. výst. Národní galerie v Praze). Praha 2015

KLÍPA/POKORNÝ/SANYOVÁ 2010 – Jan KLÍPA / Adam POKORNÝ / Jana SANYOVÁ: Triptych se Smrtí Panny Marie, zvaný Roudnický oltář. Poznámky k technice malby a k uměleckohistorickému kontextu. In: Acta Artis Academica 2010 (David HRADIL / Janka HRADILOVÁ, eds.), 189–226

KLUCKERT 1974 – Ehrenfried W. M. KLUCKERT: Die Erzählformen des spätmittelalterlichen Simultanbildes. Tübingen 1974

KNAPP 2009 – Ulrich KNAPP: Auf der Spuren der Mönche. Bauliche Zeugen der Zisterzienserabtei Salem zwischen Neckar und Bodensee. Regensburg 2009

KNAPP/LATK/NICOLA 2009 – Ulrich KNAPP / MARION JAKLIN LATK / PETER NICOLA: Salem. Ein Kloster gestaltet eine Landschaft. Salemer Hefte 3. Tett nang 2009

KOBLASA 2002a – Pavel KOBLASA: Buquoyové. Stručné dějiny rodu. České Budějovice 2002

KOBLASA 2002b – Pavel KOBLASA: Diplomata Červené Lhotě. In: Rodopisná revue II, 2002, 10–12

KOBLER 2010 – Friedrich KOBLER: Der Monogrammist IP und sein Umkreis. In: Passauer Jahrbuch LII, 2010, 269–273

KOECHLIN 1924 – Raymond KOECHLIN: Les ivoires gothiques français. Paris 1924

KOEPLIN/FALK 1976 – Dieter KOEPLIN / Tilman FALK: Katalog. In: Lukas Cranach. Gemälde. Zeichnungen. Druckgraphik. Basel/Stuttgart 1976, Bd. 2

KOHOUTEK 1962 – Jiří KOHOUTEK: Péče o památky malířství ve Středočeském kraji. In: Památková péče XXII, 1962, 278–285

KOLÁR 1987 – Jaroslav KOLÁR (ed.): Marek Bydžovský z Florentina: Svět za tří českých králů. Praha 1987

KOLÁR/SEDLÁČEK 1902 – Martin KOLÁR / August SEDLÁČEK (eds.): Českomoravská heraldika. Praha 1902

KOLLER 2005 – Manfred KOLLER: Folgewerke Veit Stoßscher Kreuzigungen in Salzburg und Wien. In: Veit Stoß und Österreich.

Bedeutende Kunstwerke/gefährdet-konserviert-präsentiert. Wien 2005

KOŘÁN 1981 – Ivo KOŘÁN: K vývoji tzv. svatovítského typu madony. Umění XXIX, 1981, 193–217

KOŘÁN 1989 – Ivo KOŘÁN: Život našich gotických madon. Umění XXXVII, 1989, 193–220

KOTALÍK 1988 – Jiří KOTALÍK (ed.): Staré české umění. Průvodce sbírkou Národní galerie v Praze. Jiřský klášter. Praha 1988

KOTKOVÁ 1999 – Olga KOTKOVÁ (ed.): Netherlandish painting 1480–1600. Národní Galerie / Sbírka Starého Umění: Illustrated summary catalogues of the Collection of Old Masters; 1,1: Netherlandish art. Praha 1999

KOTKOVÁ 2014 – Olga KOTKOVÁ (ed.): German, Austrian, French, Hungarian and Netherlandish sculpture: 1200–1550; illustrated summary catalogue. II/2. Praha 2014

KOTKOVÁ/BARTILLA 2010 – Olga KOTKOVÁ / Stefan BARTILLA (ed.): Roelandt Savery. Malíř ve službách císaře Rudolfa II. = A painter in the services of emperor Rudolf II. (kat.). Praha 2010

KOTRBA/KOTRBOVÁ 1954 – František KOTRBA / Anna Marie KOTRBOVÁ: Restaurace gotických plastik pro hradní kapli švihovskou. In: Zprávy památkové péče XIV, 1954, 199

KOTRBOVÁ 1972 – Marie Anna KOTRBOVÁ: Umění české a slovenské gotiky. Praha 1972

KOTRBOVÁ 1985 – Marie Anna KOTRBOVÁ: Skulptur. In: Kunst der Gotik aus Böhmen. Köln am Rhein 1985

KOUKAL 1996 – Petr KOUKAL: Narození, sňatky, manželky a děti Zachariáše z Hradce a na Telči. Vlastivědný sborník Vysočiny, oddíl věd společenských X, 1996 (vyd. 1997), 41–63

KOVÁČ 1989 – Peter KOVÁČ: Rekonstrukce pozdně gotického sousoší z Rábí. In: Umění XXXVII, 1989, 289–299

KRÁSA 1970 – Josef KRÁSA: Knižní malba. In: Pešina 1970a, 244–303

KRATINOVÁ/SAMEK/STEHLÍK 1992 – Vlasta KRATINOVÁ / Bohumil SAMEK / Miloš STEHLÍK: Telč. Historické město jižní Moravy. Praha 1992

KRAUS 1887 – Franz Xaver KRAUS: Die Kunstdenkmäler des Grossherzogthums Baden. Erster Band. Die Kunstdenkmäler des Kreises Konstanz. Freiburg i. B. 1887

KRČÁLOVÁ 1964 – Jarmila KRČÁLOVÁ: Renesanční nástěnná malba na panstvích pánů z Hradce a Rožmberka (nepublikovaná kandidátská práce na Československé akademii věd). Praha 1964 (rkp.).

KREMB 2016 – Jens KREMB: Bemalte Tischplatten des Spätmittelalters. Wien 2016

KREYCI 1887 – Franz KREYCI: Urkunden und Regesten aus dem K. u. K. Reichs-Finanz-Archiv. In: Jahrbuch der Kunsthistorischen Sammlungen des Allerhöchsten Kaiserhauses 5, 1887, XXV–CXIX

KROPÁČEK 2004 – Jiří KROPÁČEK: Zum Werk des Monogrammistin IP in Böhmen. In: Jiří FAJT /Markus HÖRSCH / Ewelín WETTER (hrsg.): Die Länder der Böhmisches Krone und ihre Nachbarn zur Zeit der Jagiellonenkönige (1471–1526). Ostfildern 2004, 415–420

KRYSTOF 1997 – Doris KRYSTOF: Werben für die Kunst. Bildliche Kunsttheorie und das Rhetorische in Kupferstichen von Hendrick Goltzius. Hikdesheim – Zürich – New York 1997

KUBÍČKOVÁ/POLANSKÁ 2014 – Petra KUBÍČKOVÁ / Magda POLANSKÁ: Slavné ženy podle Boccaccia. Olomouc 2014

KUBÍKOVÁ A. 1987– Anna KUBÍKOVÁ: Příspěvek k otázkám okolo dona Julia d'Austria. Výběr XXIV, 1987, 32–34

KUBÍKOVÁ A. 1993 – Anna KUBÍKOVÁ: Českokrumlovská rodina Pichlerova. Výběr XXX, 1993, 257–260

KUBÍKOVÁ B. 2001 – Blanka KUBÍKOVÁ: Příspěvek k typologii samostatného portrétu v závěsném malířství v Čechách a na Moravě v letech 1500 až 1620 (nepublikovaná diplomová a rigorózní práce při ÚpDU FF UK). Praha 2001

KUBÍKOVÁ B. 2008 – Blanka KUBÍKOVÁ: Interpretace dvojportrétu Marie Manrique de Lara s nahým dítětem. Pozdní dílo Jakoba Seisenegggera? In: Umění LVII, 2008, 193–205

KUBÍKOVÁ B. 2011b – Blanka KUBÍKOVÁ: Závěsné malířství v rezidencích posledních Rožmberků. In: Rožmberkové 2011, 482–489

KUBÍKOVÁ B. 2012 – Blanka KUBÍKOVÁ: Il principe dello Studiolo in Czech collections – two newly identified portraits of Francesco de' Medici. In: Umění LX, 2012, 244–254

KUBÍKOVÁ B. 2016a – Blanka KUBÍKOVÁ: Portrét v renesančním malířství v českých zemích, jeho ikonografie a funkce ve šlechtické reprezentaci. Praha 2016

KUBÍKOVÁ B. 2016b – Blanka KUBÍKOVÁ: Die Anfänge der Porträtgalerie in Böhmen und Mähren, die Sammlungen der Familien Neuhaus und Rosenberg. In: Ingrid HALÁSZOVÁ (ed.): Die Noblesse im Bild. Die adeligen Porträtgalerien in der Frühen Neuzeit in den Ländern der ehemaligen Habsburgermonarchie, Frankfurt am Main / Bratislava, 39–74

KUSCHE 1991–1992 – Maria KUSCHE: La antigua galería de retratos del Pardo. In: Archivo Español de Arte 64, 1991, 1–28, 261–283; 65, 1992, 1–22

KUTAL 1962 – Albert KUTAL: České gotické sochařství 1350–1450. Praha 1962

KUTAL 1966 – Albert KUTAL (rec.): K výstavě Jihočeská pozdní gotika 1450–1530. In: Umění IV, 1966, 216–229

KUTAL 1970 – Albert KUTAL: Sochařství. In: PEŠINA 1970a, 112–176

KUTHAN 1991 – Jiří KUTHAN: Zámek Hluboká nad Vltavou. České Budějovice 1991

KYZOUROVÁ/KALINA 1993 – Ivana KYZOUROVÁ / Pavel KALINA: Strahovská obrazárna. Praha 1993

LANDA 1929 – Hubert LANDA: Katalog der Colloredo-Mannsfeldschen Gemälde-Galerie in Opočno. Opočno 1929 (též česky: Seznam Colloredo Mannsfeldské obrazárny v Opočně, Opočno 1929)

LANGEDIJK 1981 – Karla LANGEDIJK: The portraits of the Medici: 15th–18th centuries. Firenze 1981

LAVIČKA 2007 – Roman LAVIČKA: Gotické umění. Průvodce sbírkou středověkého umění Alšovy jihočeské galerie. České Budějovice 2007

LAVIČKA 2008 – Roman LAVIČKA: Zámecká kaple na Hluboké. Proměny podoby, funkce a vybavení. In: Martin GAŽI (ed.): Schwarzenbergové v české a středoevropské kulturní historii. České Budějovice 2008, 183–206

LAVIČKA 2011 – Roman LAVIČKA: Středověká desková malba v rožmberském dominiu. In: Rožmberkové 2011, 454–461

LAVIČKA 2011a – Roman LAVIČKA: Středověké sochařství v rožmberském dominiu. In: Rožmberkové 2011, 530–551

LAVIČKA 2013 – Roman LAVIČKA: Pozdně gotické kostely na rožmberském panství. České Budějovice 2013

LAVIČKA 2015 – Roman LAVIČKA: Mittelalterliche Tafelmalerei im Rosenberger Dominium. In: Martin GAŽI / Jaroslav PÁNEK / Petr PAVELEC (eds.): Die Rosenberger. Eine mitteleuropäische Magnatenfamilie. České Budějovice 2015, 386–395, 400–419

LAVIČKA 2016 – Roman LAVIČKA: Netolická archa v kapli zámku Hluboká nad Vltavou. Osudy, stáří a ikonografie pozdně středověkého oltáře. In: Průzkumy památek XXII., 2016, č. 2, 5–24

LAVIČKA/ČERVENKA 2015 – Roman LAVIČKA / Vladimír ČERVENKA: Blatná. Děkanský kostel Nanebevzetí Panny Marie. České Budějovice 2015

LAVIČKA/ŠPINAR 2013 – Roman LAVIČKA / Jindřich ŠPINAR: Madona zlatokorunská – putující obraz Madony s Ježíškem. In: Jindřich ŠPINAR (ed.): Dějiny Zlaté Koruny. Zlatá Koruna, Plešovice a Rájov v proměnách staletí. České Budějovice 2013, 258–262

LCI – Engelbert KIRSCHBAUM, S. J., et alii (ed.): Lexikon der christlichen Ikonographie, Bd. 1–8. Rom – Freiburg – Basel – Wien 1994 (Sonderausgabe)

LEEB 2003 – Rudolf LEEB: Dei Streit um den wahren Glauben – Reformation und Gegenreformation in Österreich. In: Rudolf LEEB / Maximilian LIEBMANN / Georg SCHEIBELREITER / Peter G. TROPPER: Geschichte des Christentums in Österreich von der Spätantike bis zur Gegenwart. (Herwig WOLFRAM [Hg.]: Österreichische Geschichte). Wien 2003, 145–279

LEESBERG 2017 – Marjolein LEESBERG: Hendrick Goltzius und Cornelius Schonaeus. Goltzius ... Sculptor mirabilis, atque repertory. In: Norbert MICHELS (Hg.): Hendrick Goltzius (1558–1617). Mythos, Macht und Menschlichkeit. Petersberg 2017, 94–102

LEESBERG/LEEFLANG 2012 – Marjolein LEESBERG / Huigen LEEFLANG (ed.): Hendrik Goltzius, part I–IV, The New Hollstein Dutch & Flemish Etchings. Engravings and Woodcuts. 1450–1700. Ouderkerk aan den IJssel – Amsterdam 2012

LEGNER 1978 – Anton LEGNER (ed.): Die Parler und der Schöne Still 1350–1400. Europäische Kunst unter der Luxemburgen, Band 1–4. Köln 1978

LECHMANNOVÁ 2011 – Monika LECHMANNOVÁ: Společenský a politický vzestup Kostků z Postupic v druhé polovině 15. století (nepublikovaná bakalářská práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze). Praha 2011

LIFKA 1967 – Bohumír LIFKA: Zámecké, hradní a palácové historické knihovny v českých zemích ve sféře Národního musea. In: Časopis Národního musea CXXIV, 1955, 77–96

LIŠKA 1932 – Antonín LIŠKA: Česká dřevěná plastika v době vrcholné gotiky. In: Památky archaeologické a místopisné, NŘ II., Praha 1932, 20–40

LIŠKA 1967 – Antonín LIŠKA: Socha svěťce ze Suchdola nad Lužnicí. In: Umění XV, 1967, 377–380

LÖCHER 1985 – Kurt LÖCHER: Das Bildnis in ganzer Figur: Quellen und Entwicklung. In: Zeitschrift für Schweizerische Archäologie und Kunstgeschichte 42, 1985, 74–82

LÖCHER 1994/1995 – Kurt LÖCHER: Der Maler Hans Krell aus Crailsheim in den Diensten des Markgrafen Georg von Brandenburg-Ansbach und König Ludwigs II. von Ungarn. In: Jahrbuch des Historischen Vereins für Mittelfranken 97, 1994–95, 151–186

- LÖCHER 2005 – Kurt LÖCHER: Hans Krell – Court painter to King Louis II of Hungary and his consort, Mary of Hungary. In: Orsolya RÉTHELYI – Beatrix F. ROMHÁNYI (edd.): Mary of Hungary. The Queen and her Court 1521–1531. Budapest 2005, 69–78
- LUKÁŠOVÁ 2015 – Eva LUKÁŠOVÁ: Zámecké interiéry. Pohledy do aristokratických sídel od časů renesance do doby první poloviny 19. století. Praha 2015
- LŮŽEK 1984 – Bořivoj LŮŽEK: Tažení královských měst a Pražanů proti loupeživé šlechtě v západních Čechách r. 1520. In: Minulostí Západočeského kraje 20, 1984, 111–124
- LUKÁŠOVÁ 2017 – Eva LUKÁŠOVÁ: Hrabata Collalto et San Salvatore. In: LUKÁŠOVÁ/HYTHA/KLAPETKOVÁ 2017, 167
- LUKÁŠOVÁ/HYTHA/KLAPETKOVÁ 2017 – Eva LUKÁŠOVÁ / Lukáš HYTHA / Olga Klapetková (edd.): Podoby a příběhy. Portréty renesanční šlechty. Praha 2017
- MACHALÍKOVÁ 2005 – Pavla MACHALÍKOVÁ: Objevování středověku. Praha 2005
- MAI 2005 – Ekkehard MAI: Gillis Mostaert im Vergleich. Grundzüge seines Schaffens. In: MOSTAERT 2005, 8–41
- MANDER 1906 – Carel van MANDER: Das Leben der niederländischen und deutschen Maler. München–Leipzig 1906
- MANDER 1994 – Karel van MANDER: The Lives of the Illustrious Netherlandish and German Painters. Doornspijk 1994
- MARANI 1990 – Pietro C. MARANI (ed.): Leonardo e i leonardeschi nei musei della Lombardia (kat.). Milano 1990
- MAREK 2018 – Pavel MAREK: Pernštejnské ženy: Marie Manrique de Lara a její dcery ve službách habsburské monarchie. Praha 2018
- MAREŠ 1896–1897 – František MAREŠ: Materiálle k dějinám umění, uměleckého průmyslu a podobným. In: Památky archeologické 16–18, 1896–1897
- MAREŠ 1992 – Jan MAREŠ: Významné šumavské osobnosti rodiny Schreinerovy. In: Glaube und Heimat 6, 1992, 11–13
- MAREŠOVÁ 2008 – Marie MAREŠOVÁ: Inventář rodinného archivu Auerspergů, Zelená Hora 1713–1933, I. Vývoj původce archivního souboru. Klášter 2008
- MAREŠ/SEDLÁČEK 1900 – František MAREŠ / Jan SEDLÁČEK: Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku XIX. století, díl X., Politický okres Třeboňský. Praha 1900
- MAREŠ/SEDLÁČEK 1913 – František MAREŠ / Jan SEDLÁČEK: Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku XIX. století, díl XXXVIII., Politický okres Prachatický. Praha 1913
- MAREŠ/SEDLÁČEK 1918 – František MAREŠ / Jan SEDLÁČEK: Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku XIX. století, díl XLI., Politický okres Krumlovský, svazek první. Okolí Krumlova. Praha 1918
- MARTIN 1970 – Gregory MARTÍN: National Gallery Catalogues: The Flemish School 1600–1900. London 1970
- MARTIN 1877 – Theodor MARTÍN: Die Clause in der Egg bei Heiligenberg im Linzgau. Freiburger Diözesan Archiv, Freiburg, Freiburg im Breisgau, Bd. XI, 1877, s. 225–236. f. f. Hofkaplan auf Heiligenberg
- MARINELLI 2015 – Sergio MARINELLI: Veronese 2015. In: Aldèbaran III. Storia dell'Arte, 2015, 93–108
- MAREČEK 2013 – Jan MAREČEK: Jak to mysleli s naším oborem ti před námi. Vlastimil Vaněk, Milada Opatrná, Markéta Roderová–Müllerová. In: Zahrada – Park – Krajina, XXIII, 2013, č. 3, 42–47
- MARINI/AIKEMA 2014 – Paola MARINI / Bernard AIKEMA: Paolo Veronese. L'illusione della realtà [The National Gallery, Londýn, 19. 3. – 15. 6. 2014 / Palazzo della Gran Guardia, Verona, 5. 7. – 5. 10. 2014]. Milano 2014
- MORRESI 1986 – Manuela MORRESI: Palladio, Giovanni Antonio Fasolo e Cristoforo Sorte in villa Porto–Colleoni. In: Arte Veneta XL, 1986, 209–220
- MAŠEK 1994 – Petr MAŠEK: K historickým knihovním fondům. In: MŽYKOVÁ 1994, 157–163
- MATĚJČEK 1937 – Antonín MATĚJČEK: Galerie Opočno. In: (Štencovo) Umění X, 1937, 13–36
- MATĚJČEK 1950 – Antonín MATĚJČEK: Česká malba gotická: deskové malířství 1350–1450. Praha 1950
- MATĚJKA 1898 – Bohumil MATĚJKA: Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku XIX. století, díl IV., Politický okres Roudnický. Praha 1898
- MATYKOVÁ 2010 – Ivana MATYKOVÁ: Historie hradu Lichnice v železných horách. Třemošnice 2010
- MAŤA 2004 – Petr MAŤA: Svět české aristokracie (1500–1700). Praha 2004
- MEISS 1964 – Millard MEISS: Painting in Florence and Siena after the Black Death. The Arts, Religion and Society in the Mid–Fourteenth century. New York 1964
- MELZER 2014 – Christien MELZER (ed.): Virtuos Imitiert. Die Meisterstiche des Hendrick Goltzius (1558–1617). Bremen 2014
- MENSGER 2016 – Ariane MENSGER (ed.): Bestehend gestochen – Das Unternehmen Hendrick Goltzius. Basel 2016
- MERLINI 1991 – Elena MERLINI: I trittici portatili della Bottega degli Embriachi. In: Jahrbuch der Berliner Museen 33, 1991, 47–62
- MESSLING 2010 – Guido MESSLING: Die Welt des Lucas Cranach. Ein Künstler im Zeitalter von Dürer, Tizian und Metsys [Palais des Beaux–Arts, Brusel, 20. 10. 2010 – 23. 1. 2011]. Bruxelles 2010, 213
- METZLER 2014 – Sally METZLER: Bartholomeus Spranger: Splendor and Eroticism im imperial Prague. Complete Works, New York 2014
- MICHELS/STEIDL 2017 – Norbert MICHELS / Misha STEIDL: Macht und Militär. In: Norbert MICHELS (Hg.): Hendrick Goltzius (1558–1617). Mythos, Macht und Menschlichkeit. Petersberg 2017, 266–275
- MICHELIS 2005 – Kristof MICHELIS: Gillis Mostaert: Werkgemeinschaften und künstlerische Anfänge. In: MOSTAERT 2005, 42–65
- MIKULEC 1996 – Jiří MIKULEC (ed.): Mikuláš Dačický z Heslova – Paměti. Praha 1996
- MINNING 2008 – Martina MINNING (ed.): Drei Fürstenbildnisse. Meisterwerke der Representatio Maiestatis der Renaissance, Staatliche Kunstsammlungen. Dresden 2008
- MLÍKOVSKÝ 2010 – Jiří MLÍKOVSKÝ: Zoologický exkurz Dodo císaře Rudolfa II. / Zoological Note: The Dodo of Emperor Rudolf II. In: KOTKOVÁ/BARTILLA 2010, 325–330
- MOORE 2011 – Thomas MOORE: Planety v nás. Astrologická psychologie Marsilia Ficina. Olomouc 2011
- MORRESI 1986 – Manuela MORRESI: Palladio, Giovanni Antonio Fasolo e Cristoforo Sorte in villa Porto–Colleoni. In: Arte Veneta XL, 1986, 209–220
- MOREY 1936 – Charles Rufus MOREY: A Group of Gothic Ivories in the Walters Art Gallery. In: The Art Bulletin, 18, 1936, 199–213
- MOSTAERT 2005 – Ekkehard MAI (hg.): Gillis Mostaert (1528–1598). Wolfratshausen 2005
- MUDRA 2011 – Aleš MUDRA: Výtvarná díla v liturgii velkých svátků. In: Helena ZÁPALKOVÁ (ed.): Kristus z Litovle. Restaurování 2007–2010. Katalog výstavy Victimae paschali laudes. Velikonoční liturgie a výtvarné umění. Olomouc 2011, 14–27
- MUDRA/OTTOVÁ 2009 – Aleš MUDRA / Michaela OTTOVÁ: Katalog gotického sochařství na území historického Chebska. In: Umění gotiky na Chebsku. Gotické umění na území historického Chebska a sbírka gotického sochařství Galerie výtvarného umění v Chebu. Cheb 2009, 125–278

- MÜLLER 1963 – Theodor MÜLLER: Die Marienkrönung aus Tschengels im Germanischen Nationalmuseum und andere Probleme der Geschichte der spätgotischen Skulptur in Tirol. In: Anzeiger des Germanischen Nationalmuseums 1963, 45–54
- MÜLLER 1976 – Theodor MÜLLER: Gotische Skulptur in Tirol. Wien 1976
- MÜLLER 1982 – Jan MÜLLER: Oltář sv. Anny v hradní kapli na Českém Krumlově. In: Umění XXX, 1982, 276–280
- MÜLLER 1984 – Christian MÜLLER: Grünewalds Werke in Karlsruhe (Bildhefte der Staatlichen Kunsthalle Karlsruhe 10). Karlsruhe 1984
- MÜLLER 1985 – Jan MÜLLER: K charakteru výtvarné kultury Českého Krumlova v letech 1420–1470. In: Umění XXXIII, 1985, 520–546
- MÜLLER 1990 – Jan MÜLLER: Některé předpoklady raného díla Mistra reliéfu Oplakávání Krista ze Žebráka. In: Umění XXXVIII, 1990, 15–26
- MÜLLER 2002 – Jürgen MÜLLER (ed.): Die Masken der Schönheit. Hendrick Goltzius und das Kunstideal um 1600. Hamburg 2002
- MÜLLER 2007 – Karel MÜLLER: Malované renesanční epitafy jako heraldický pramen. In: JAKUBEC 2007, 44–46
- MŽYKOVÁ 1994 – Marie MŽYKOVÁ (ed.): Navracené poklady. Restitutio in integrum. Praha 1994
- MŽYKOVÁ 2001 – Marie MŽYKOVÁ: Šlechta ve službách diplomacie I–III. Praha 2001
- MŽYKOVÁ 2012 – Marie MŽYKOVÁ: Nizozemská zátíší ze šlechtických sbírek = Dutch still life paintings in aristocratic collections. Praha 2012
- MŽYKOVÁ 2016 – Marie MŽYKOVÁ: Nizozemská malba “historií”: slzy a smích v nizozemském umění ze šlechtických sbírek = Dutch “historic” painting: tears and laughter in Dutch art in aristocratic collections. Praha 2016
- NESI 2009 – Alessandro NESI: Ritrattista tra devozione e quotidianità. In: Arte cristiana XCVII, 2009
- NESPĚŠNÁ HAMSÍKOVÁ 2016 – Magdalena NESPĚŠNÁ HAMSÍKOVÁ: Lucas Cranach a malířství v českých zemích (1500–1550). Praha 2016
- NEŠVADBÍKOVÁ 1983 – Jiřina NEŠVADBÍKOVÁ (ed.): K vývoji památkové péče na území Česko–slovenska, 3. svazek, Výběr autentických dokumentů 1918–1958. Praha 1983
- NEUMANN 1992 – Jaromír NEUMANN: Neznámý portrét Paola Veronese. Tištěný leták vydaný Muzeem Kroměřížska v Kroměříži při příležitosti semináře Italské umění u nás, září 1992
- NEUMANN 2011 – Jaromír NEUMANN: Malíř František Horčíčka a Hankova falza. In: Jaroslav ČECHURA / Jana ČECHUROVÁ / Milan HLAVAČKA / Marie KOLDINSKÁ / Jaromír NEUMANN: Falza a podvody české historie. Praha 2011, 109–127
- NEUMEISTER 1996 – Michaela NEUMEISTER: Studien zu den Altöttinger Türen und ihrem Meister. Hamburg, 1996
- NEUMEISTER 2009 – Mirijam NEUMEISTER: Flämische Malerein – Alte Pinakothek. München 2009
- THE NEW HOLLSTEIN VIZ FILEDT KOK/LUIJTEN 1999; LEESBERG/LEEFLANG 2012
- NOVÁ ENCYKLOPEDIJE 1995–2006 – Nová encyklopedie českého výtvarného umění (ed. Anděla Horová). Praha 1995–2006
- NOVÁK 1901a – Josef NOVÁK: Soupis památek historických a uměleckých v Království českém od pravěku do počátku XIX. století, díl XIV, Politický okres Jindřichovo-hradecký. Praha 1901
- NOVÁK 1901b – Josef NOVÁK: Zámek Jindřichohradecký. In: Ohlas od Nežárky, XXX, č. 36 (7. 9. 1901), příloha
- NOVÁK 1905 – Josef NOVÁK: Zámek jindřichohradecký. Jindřichův Hradec 1905
- NOVÁK 1917 – Josef NOVÁK: Slavatové a umění výtvarné. In: Památky archeologické a místopisné XXIX, 1917, 17–36
- OBERHAIDACHER 2012 – Jörg OBERHAIDACHER: Wiener Tafelmaelerei der Gotik um 1400. Wien 2012
- OBERHUBER 1958 – Konrad OBERHUBER: Die Stilistische Entwicklung im Werk Bartholomeus Spranger (nepublikovaná disertační práce na Philosophische Fakultät Universität Wien). Wien 1958
- OMPTEDA 1899 – Ludwig Freiherr von OMPTEDA: Die von Kronberg und ihr Herrensitz. Des Geschlechts Ursprung, Blüte, Ausgang. Der Burg Gründung, Ausbau, Niedergang, Zerfall, Wiederherstellung. Eine kulturgeschichtliche Erzählung aus elf Jahrhunderten 770 bis 1898. Frakfurt am Main 1899
- OPITZ 1935 – Josef OPITZ: Mistr reliéfu Oplakávání ze Žebráka. In: Dílo XXVII., 1935–1936, 88–91, 110–114, 124–127
- ORENSTEIN 2003 – Nadine M. ORENSTEIN: Finally Spranger: prints and print designs 1586–1590. In: Huigen LEEFLANG /Ger LUIJTEN: Hendrick Goltzius (1558–1617): Drawings, Prints and Paintings. Amsterdam – New York 2003, 81–114
- OSN 1888–1909 – Ottův slovník naučný, 1–28. Praha 1888–1909
- OTTOVÁ 1996 – Michaela OTTOVÁ: Řezbářství poslední čtvrtiny 15. století v jihozápadních Čechách (nepublikovaná diplomová práce, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze). Praha 1996
- OTTOVÁ 2006 – Michaela OTTOVÁ: Mistr mariánského oltáře ze Seeberku. Adenda a corrigenda k tzv. Mistru oltáře ze sv. Jošta v Chebu. In: Aleš MUDRA / Michaela OTTOVÁ (eds.): Ars videndi; professori Jaromír Homolka ad honorem. Praha – České Budějovice 2006, 327–349
- OTTOVÁ 2010 – Michaela OTTOVÁ: Pod ochranou Krista Spasitele a svaté Barbory. Sochařská výzdoba kostela svaté Barbory v Kutné Hoře (1483–1499). České Budějovice 2010
- OTTOVÁ 2012 – Michaela OTTOVÁ (ed.): Sochařství za vlády Jagellonců. Z pokladů Národního muzea / Sculpture in the Jagiellonian Era. From the Treasures of the National Museum. České Budějovice 2012
- OTTOVÁ 2014 – Michaela OTTOVÁ (ed.): Gotické umění na Děčínsku. Děčín 2014
- OTTOVÁ 2016 – Michaela OTTOVÁ: „Malíř nebo sochař“. Možnosti spolupráce sochařů a malířů při tvorbě oltářních nástavců v závěru středověku v oblasti Krušnohoří. In: HRUBÁ/ROYT 2016, 155–192
- OTTOVÁ/MUDRA 2017 – Michaela OTTOVÁ / Aleš Mudra: Mýtus Ulrich Creutz. Vizuální kultura v Kadani za Jana Hasištejnského z Lobkowicz. Litoměřice – Praha 2017
- OTTOVÁ/ROYT 2014 – Michaela OTTOVÁ / Jan ROYT: Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Mostě v době konfesních změn (1517–1594). Ústí nad Labem 2014
- OVIDIUS 1974 – PUBLIUS OVIDIUS NASO: Proměny (přel. Ivan Bureš). Praha 1974
- PACHER 1998 – Michael Pacher und sein Kreis: ein Tiroler Künstler der europäischen Spätgotik 1498–1998 (kat. výst.). Bozen 1998
- PÁNEK 1985 – Jaroslav PÁNEK (ed.): Václav Březan – Životy posledních Rožmberků, I–II. Praha 1985
- PANTALEON 1565–1566 – Heinricus PANTALEON: Prosopographiae heroum atque illustrium uirorum totius Germaniae, pars prima (–tertia): In hac personarum descriptione omnium tam armis et autoritate, quam literis & religione totius Germaniae celebrium uirorum uitae & res praeclare gestae bona fide referuntur, a condito mundo, adeoq(ue) prima linguarum confusione, ad Caroli Magni primi Germanorum Imperatoris tempora, atque annum post Christi Natiuitatem octingentesimum usq(ue); opus plane nouum et iucundissimum, ex omnium free

- gentium chronicis, annalibus, & historijs magna diligentia excerptum: & uis heroum imaginibus (quantum fieri potuit) passim illustratum: ac nunc primum ob patriae decorem in lucem editum. Ita quod instar continuae historiae Germanorum esse queat. Basel 1565–1566
- PASSOLUNGI 1987–1988 – Pier Angelo PASSOLUNGI: I Collalto. Linee, documenti, genealogie per una storia dels casato. Treviso 1987
- PAUSANIÁS 1973 – PAUSANIÁS: Cesta po Řecku I (přel. Helena Businská). Praha 1973
- PAVELEC 2014 – Petr PAVELEC: Hrady a zámky objevované a opěvované. Průvodce výstavou. České Budějovice 2014
- PAVLASOVÁ 1993 – Kateřina PAVLASOVÁ: Ikonografie iluminovaných misálů od poloviny 14. století do husitských válek (nepublikovaná diplomová práce, Ústav informačních studií a knihovnictví, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy). Praha 1993
- PEČÍRKA 1931 – Jaromír PEČÍRKA: Plastika. In: Dějepis výtvarného umění v Čechách I. díl, Středověk. Praha 1931, 191–239
- PELANT 2013 – Jan PELANT: Erby české, moravské a slezské šlechty. Vývoj erbů a stručné dějiny 610 rodů. Praha 2013
- PELOUŠKOVÁ 1997 – Zora PELOUŠKOVÁ: Malíři v Brně kolem roku 1600. Příspěvek ke Slovníku umělců. In: Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity: řada uměnovědná (F), XLI, 1998, 5–29
- PERNŠTEJNOVÉ 2012 – Petr SVOBODA (ed.): Pernštejnové a jejich doba. Výběrový katalog & stručný průvodce výstavou. Praha 2012
- PEŠINA 1940 – Jaroslav PEŠINA: Pozdně gotické deskové malířství v Čechách. Praha 1940
- PEŠINA 1946 – Jaroslav PEŠINA: Doplnky a opravy ke knize „Pozdně gotické deskové malířství v Čechách“. In: Památky archeologické a místopisné XLI, 1946, 101–109, 151
- PEŠINA 1950 – Jaroslav PEŠINA: Česká malba pozdní gotiky a renesance. Deskové malířství 1450–1550. Praha 1950
- PEŠINA 1954 – Jaroslav PEŠINA: Skupinový portrét v českém renesančním malířství. In: Umění II, 1954, 269–295
- PEŠINA 1955 – Jaroslav PEŠINA: Nejstarší český renesanční portrét. In: Umění III, 1955, 153–154
- PEŠINA 1965 – Jaroslav PEŠINA: Tři nově restaurované památky české deskové gotické malby. In: Umění XIII, 1965, 71–80
- PEŠINA 1970a – Jaroslav PEŠINA (ed.): České umění gotické 1350–1420. Praha 1970
- PEŠINA 1970b – Jaroslav PEŠINA: Desková malba. In: PEŠINA 1970a, 202–243
- PEŠINA 1984 – Jaroslav PEŠINA: Desková malba. In: Rudolf CHADRABA / Josef KRÁSA (edd.): Dějiny českého výtvarného umění. Od počátků do konce středověku. Praha 1985, I/1, 345–397
- PEŠINA 1984a – Jaroslav PEŠINA: Desková malba. In: Rudolf CHADRABA / Josef KRÁSA (edd.): Dějiny českého výtvarného umění. Od počátků do konce středověku. Praha 1985, I/2, 579–596
- PEŠINA 1984b – Jaroslav PEŠINA: Prolegomena k reedici korpusu české deskové malby gotické 1340–1415. In: Umění XXXII, 1984, 306–317
- PETRÁŇ 1985 – Josef PETRÁŇ: Staroměstská exekuce. Praha 1982
- PHYSIOLOGUS 2001 – PHYSIOLOGUS. Griechisch/Deutsch (přel. Otto Schönberger). Stuttgart 2001
- PIGLER 1956 – Andor PIGLER: Barockthemen. Eine Auswahl von Verzeichnissen zur Ikonographie des 17. und 18. Jahrhunderts. Budapest 1956
- PIGLER 1957 – Andor PIGLER: Portraying the dead, painting – graphic art. In: Acta Historiae Artium Academiae Scientiarum Hungaricae 4, 1957, 1–74
- PÍSNĚ 1977 – Písně pastvin a lesů. Praha 1977
- PODLAHA 1900 – Antonín PODLAHA: Soupis památek historických a uměleckých v Království českém od pravěku do počátku XIX. století, díl IX, Politický okres Rokycanský. Praha 1900
- PODLAHA 1910 – Antonín PODLAHA: Posvátná místa Království českého, arcidiecéze pražská IV. Praha 1910
- POKORNÝ 2012 – Adam POKORNÝ: Technika malby českých deskových obrazů 1400–1420. In: KLÍPA 2012, 172–207
- POLANSKÁ 2012 – Magda POLANSKÁ: Prvotisk Von den berühmten Frauen – přepis významu textu pomocí ilustrací. In: Bibliotheca Antiqua: sborník z 21. konference 7.–8. listopadu 2012 Olomouc / Olomouc 2012, 51–58
- PORTÚS PÉREZ 2004 – Javier PORTÚS PÉREZ (ed.): El retrato español. Del Greco a Picasso. Museo Nacional del Prado. Madrid 2004
- POTTER/JAEGERE 2010 – Philippe DE POTTER / Isabelle DE JAEGERE: Roelandt Savery: Život umělce / Roelandt Savery: Life of an Artist. In: KOTKOVÁ/BARTILLA 2010, 11–55
- PRAHL/MACHALÍKOVÁ 2014 – Roman PRAHL / Pavla MACHALÍKOVÁ: Od restaurování k padělání, od padělání k inspirované tvorbě. František Horčíčka. In: Martin HRDINA / Kateřina PIORECKÁ: Historické fikce a mystifikace v české kultuře 19. století; sborník příspěvků z 33. ročníku sympozia k problematice 19. století: Plzeň, 21.–23. února 2013. Praha 2014, 79–92
- PRAŽSKÝ HRAD 1979 – Pražský Hrad očima staletí (kat.). Praha 1979
- PREISS 1957 – Pavel PREISS, Cykly českých panovníků na státních zámcích. Příspěvek k ikonografii českých knížat a králů, Zprávy památkové péče 17, 1957, 65–78 (reedice tamtéž: Kořeny a letorosty. Výtvarné kultury baroka v Čechách. Praha 2008, 107–125)
- PRIJATELJ 1990 – Ivana PRIJATELJ: Pokušaj identifikacije Ivana Petrova iz Milana. In: Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji, XXIX, 1990, 49–81
- PRIJATELJ 1991 – Ivana PRIJATELJ: Još o Ivanu Petrovu iz Milana. In: Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji, XXXI, 1991, 97–112
- PRIVITERA 1996 – Marta PRIVITERA: Girolamo Macchietti: Un pittore dello studio di Francesco I (Firenze 1535–1592). Milan 1996
- PRIVITERA 2006 – Marta PRIVITERA: Macchietti e Cavalori, “amicissimi e compagni”. In: Paragone LVII, 2006
- PROKOP/SMOLA 2014 – Vladimír PROKOP / Lukáš SMOLA: Sokolovsko: umění, památky a umělci do roku 1945. Sokolov 2014
- PUJMANOVÁ 1986 – Olga PUJMANOVÁ (ed.): Italské gotické a renesanční obrazy v československých sbírkách (kat.). Praha 1986
- PUJMANOVÁ 1990 – Olga PUJMANOVÁ: Gotický pseudotriptych ze státního zámku Žleby. In: Umění XXXVIII (1990), 101–113
- PUJMANOVÁ/PŘIBYL 2008 – Olga PUJMANOVÁ / Petr PŘIBYL: Italian painting c. 1330–1550; I. National gallery in Prague – II. Collections in the Czech Republic. Illustrated Summary Catalogue. Prague 2008
- RADOSTOVÁ 2011 – Šárka RADOSTOVÁ: Panna Marie s Ježíškem z Košíř – neznámá kulturní památka České republiky, Zprávy památkové péče 71, 2011, 105–110
- RADOSTOVÁ 2013 – Šárka RADOSTOVÁ: Madona z Košíř, neznámá kulturní památka České republiky (nepublikovaná disertační práce, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy). Praha 2013
- RADOSTOVÁ 2017 – Šárka RADOSTOVÁ / Hana BAŠTÝŘOVÁ et alii: Ad unicum. Umělecká díla z fondů Národního památkového ústavu. I/1. Od gotiky k manýrismu. Praha 2017
- RADOSTOVÁ/HLUŠÍKOVÁ/CHMEL 2017 – Šárka RADOSTOVÁ / Pavla HLUŠÍKOVÁ / Radovan CHMEL: The Case of Dual Identity. In: Acta Artis Academica. Painting as a Story. Brno 2017, 113–124

- RADOSTOVÁ/UHLÍKOVÁ 2017 – Šárka RADOSTOVÁ / Kristýna UHLÍKOVÁ: Historie mobiliárních fondů z hledu výzkumu provenience. In: RADOSTOVÁ 2017, 10–37
- REARICK 1997 – William R. REARICK: Paolo Veronese's earliest works. In: *Artibus et historiae* 18, 1997, 35, 147–159, obr. 10
- REISINGER-WEBER 2007 – Jutta REISINGER-WEBER: Der Monogrammist IP und sein Umkreis (= Neue Veröffentlichungen des Instituts für Ostbairische Heimatforschung der Universität Passau, Bd. 58). Passau 2007
- REZEK 1878 – Antonín REZEK (ed.): Paměti Mikuláše Dačického z Heslova, svazek první. Praha 1878
- REZNICEK 1961 – Emil Karel Josef REZNICEK: Die Zeichnungen von Hendrick Goltzius. Utrecht 1961
- RIDOLFI 1648 – Carlo RIDOLFI: Le Meraviglie dell'arte. Vol. II, Venezia 1648, 230
- RICHTER 1934–1935 – Václav RICHTER: Inventáře obrazů z Collaltovského majetku. In: Památky archeologické, řada historická. 1934–1935, 111–120
- RICHTEROVÁ 2018 – Alena RICHTEROVÁ: Klášterní inventáře v první polovině 20. století na příkladu mužských benediktinských domů v Rajhradě a Broumově. In: Jiří ROHÁČEK / Lubomír SLAVÍČEK: Hortus inventariorum. Statě k problematice inventářů pro dějiny umění. Praha 2018, 141–155
- ROSAND 2012 – David ROSAND: Véronèse. Paris 2012
- ROSASCO 1998 – Betsy ROSASCO: The Road to Calvary by Herri met de Bles: An Appreciation. In: Herri met de Bles: Studies and Explorations of the World Landscape Tradition. Princeton 1998, 1–7
- ROSENBERG 1923 – Jakob ROSENBERG: Martin Schongauer. Handzeichnungen. München 1923
- ROUSOVÁ 2008 – Andrea ROUSOVÁ (ed.): Tance a slavnosti 16. –18. století. Praha 2008
- ROYT 1999 – Jan ROYT: Obraz a kult v Čechách 17. a 18. století. Praha 1999.
- ROYT 2002 – Jan ROYT: Středověké malířství v Čechách. Praha 2002
- ROYT 2007 – Jan ROYT: Díla středověkého umění v klášteře Zlatá Koruna. In: Martin GAŽI (ed.): Klášter Zlatá Koruna. Dějiny, památky, lidé. České Budějovice 2007, 189–200
- ROYT 2011 – Jan ROYT: Obraz a kult v Čechách 17. a 18. století. Praha 2011
- ROYT 2015 – Jan ROYT: Gotické deskové malířství v severozápadních a severních Čechách 1340–1550 (Jan Royt ve spolupráci s Magdalénou Nespěšnou Hamsíkovou a Michaelou Hrubou). Praha 2015
- ROYT/ŠEDINOVÁ 1998 – Jan ROYT / Hana ŠEDINOVÁ: Slovník symbolů. Kosmos, příroda a člověk v křesťanské ikonografii. Praha 1998
- ROŽMBERKOVÉ 2011 – Jaroslav PÁNEK a kol.: Rožmberkové, rod českých velmožů a jeho cesta dějinami. České Budějovice 2011
- RUBLIČ 1948 – Josef RUBLIČ: Zámek a zámecká zahrada v Libochovicích. Libochovice 1948
- RUDOLF II. 1997 – Eliška FUČÍKOVÁ et al.(ed.): Rudolf II. a Praha: císařský dvůr a rezidenční město jako kulturní a duchovní centrum střední Evropy (kat.), Praha 1997
- RYANTOVÁ 2016 – Marie RYANTOVÁ: Polixena z Lobkovic. Obdivovaná i nenáviděná první dáma království. Praha 2016
- RYBIČKA 1892 – Antonín RYBIČKA: Smrt pana Jáchyma z Hradce, Památky archeologické 15, 1892, col. 475–476
- SALABA 1896/1897 – Josef SALABA: Slavatovská obrazárna. In: Památky archeologické 17, 1896/1897, col. 709–718
- SAUR – SAUR. Allgemeines Künstlerlexikon: die bildenden Künstler aller Zeiten und Völker. München–Leipzig, 1992–
- SEDLÁČEK 1882 – August SEDLÁČEK: Hradý, zámky a tvrze Království českého I: Chrudimsko. Praha 1882
- SEDLÁČEK 1884 – August SEDLÁČEK: Hradý, zámky a tvrze Království českého III: Budějovicko. Praha 1884
- SEDLÁČEK 1885 – August SEDLÁČEK: Hradý, zámky a tvrze Království českého IV: Vysočina tábořská. Praha 1885
- SEDLÁČEK 1891 – August SEDLÁČEK: Hradý, zámky a tvrze Království českého VIII: Rakovnicko a Slánsko. Praha 1891
- SEDLÁČEK 1897 – August SEDLÁČEK: Hradý, zámky a tvrze Království českého XI: Prácheňsko. Praha 1897
- SEDLÁČEK 1900 – August SEDLÁČEK: Hradý, zámky a tvrze Království českého XII: Čáslavsko. Praha 1900
- SEDLÁČEK 1905 – August SEDLÁČEK: Hradý, zámky a tvrze Království českého XIII: Plzeňsko a Loketsko. Praha 1905
- SEDLÁČEK 1925 – August SEDLÁČEK: Českomoravská heraldika II. Část zvláštní. Praha 1925
- SERCK 1998 – Luc SERCK: La Montée au Calvaire dans l'Oeuvre d'Henri Bles: Création et composition. In: Herri met de Bles: Studies and Explorations of the World Landscape Tradition. Princeton 1998, 51–72
- SHELL/BROWN/BRAMBILLA BARCILON 1988 – Janice SHELL / David Alan BROWN / Pinin BRAMBILLA BARCILON: Giampietrino e una copia cinquecentesca dell'ultima cena di Leonardi. Olivetti 1988
- SCHMIDT 1969 – Gerhard SCHMIDT: Malerei bis 1450. Tafelmalerei – Wandmalerei – Buchmalerei. In: Karl Maria SWOBODA (hrsg.): Gotik in Böhmen: Geschichte, Gesellschaftsgeschichte, Architektur, Plastik und Malerei. München 1969, 167–261
- SCHMIDT/UNTERKIRCHER 1969 – Gerhard SCHMIDT / Franz UNTERKIRCHER (edd): Krumauer Bildercodex. Graz 1967
- SCHMORANZ 1921 – Josef SCHMORANZ: Hrad Žleby u Čáslavě. Popis uměleckých věcí chovaných na hradě. Žleby 1921
- SCHMORANZ 1926–1927 – Josef SCHMORANZ: Petr Suda z Řeneč. In: Podoubraví IV, č. 3, 1926–1927, 58–62
- SCHNITZER 1999 – Claudia SCHNITZER: Höfische Maskeraden. Funktion und Ausstattung von Verkleidungsdivertissements an deutschen Höfen der Frühen Neuzeit. Tübingen 1999
- SCHNEIDER 1984 – Reinhard SCHNEIDER (Hg.): Salem. 850 Jahre Reichsabtei und Schloss. Konstanz 1984
- SCHREINER 1992 – Lorenz SCHREINER (ed.): Kunst in Eger. Stadt und Land. Wien–München 1992
- SCHULTES 2002 – Lothar SCHULTES: Die gotischen Flügelaltäre Oberösterreichs I. Von den anfangen bis Michael Pacher. Weitra 2002
- SCHULTES 2005 – Lothar SCHULTES: Die gotischen Flügelaltäre Oberösterreichs II. Retabel und Fragmente bis Rueland Frueauf. Weitra 2005
- SCHUSTER 2005 – Peter-Claus SCHUSTER: MELENCOLIA I. Dürer und seine Nachfolger. In: CLAIR 2005, 90–103
- SIWEK 1984 – Alberich SIWEK (ed.): Die Zisterzienserabtei Salem, 1134–1984. Der Orden. Das Kloster. Seine Äbte. Sigmaringen 1984
- SLAVÍČEK 2016 – Lubomír SLAVÍČEK (ed.): Slovník historiků umění, výtvarných kritiků, teoretiků a publicistů v českých zemích a jejich spolupracovníků z příbuzných oborů (asi 1800–2008), sv. I–II. Praha 2016
- SLAVÍČKOVÁ/SRŠEŇ 2005 – Hana SLAVÍČKOVÁ / Lubomír SRŠEŇ: Renesanční portrétní galerie rytířů z Bünau na hradě v Děčíně. In: Sborník Národního muzea v Praze. Řada A – Historie (= Acta Musei Nationalis Pragae. Series A – Historia). 59, 2005, 1–72

- VAN DER SMAN 1988 – Gert VAN DER SMAN: L'Eolia di Villa Trento. Arte e umanesimo letterario nel Vicentino. In: Arte veneta XLII, 1988, 58–67, obr. 2
- SRB 1829 – Scriptorum rerum bohemicarum, Tomus III. Annales patrio sermones scripti, vulgo Pulkavae et Benessii de Hořovic chronicorum continuatores anonymi. / Staří letopisoe čeští od roku 1378 do 1527, čili pokračování ve kronikách Přibíka Pulkavy a Beneše z Hořovic, z rukopisů starých vydané. Praha 1829
- STEJSKAL 1976 – Karel STEJSKAL: Matouš Ornys a jeho „rod císaře Karla IV“. K otázce českého historizujícího manýrismu. In: Umění 24, 1976, 13–58
- STEJSKAL 1990 – Karel STEJSKAL: K situaci českého malířství po roce 1400, Umění 28, 1990, 89–100
- STEJSKAL/KROPÁČEK 1983 – Karel STEJSKAL / Pavel KROPÁČEK: Malířství. In: Emanuel POCHÉ (ed.): Praha středověká. Praha 1983, 492–639
- STEJSKAL/ŠVÁBENSKÝ 1988 – Karel STEJSKAL / Mojmír ŠVÁBENSKÝ: Iluminátor Cerroniánského rukopisu Pulkavy a jeho dílo, Umění 1988, 340–363
- STEJSKAL/VOIT 1991 – Karel STEJSKAL / Petr VOIT: Iluminované rukopisy doby husitské. Praha 1991
- STERLING 1998 – Charles STERLING (ed.): The Robert Lehman Collection II. Fifteenth – to Eighteenth-Century European Paintings. France, Central Europe, The Netherlands, Spain, and Great Britain. New York 1998
- STOGDON 1996 – Nicholas STOGDON: Martin Schongauer. New York 1996
- STRAUSS 1980 – Walter Leopold STRAUSS: Sixteenth Century Artists. Albrecht Dürer. In: Walter Leopold STRAUSS: The Illustrated Bartsch, vol. 10. Formerly volume 7 (part 1). New York 1980
- STRAUSS 1980 – Walter Leopold STRAUSS: Sixteenth Century German Artists. Albrecht Dürer. In: Walter Leopold STRAUSS: The Illustrated Bartsch, Commentary 10, Part 1, Le Peintre–Graveur 6 (part 1). New York 1996
- STRIEDER 1956 – Peter STRIEDER: Zur Nürnberger Bildniskunst des 16. Jahrhunderts. In: Münchner Jahrbuch der bildenden Kunst III. Folge, 7, 1956, 120–137
- STRNADLOVÁ 2009 – Anna STRNADLOVÁ: Dějiny farního kostela Nanebevzetí Panny Marie ve Svatoboru (okres Karlovy Vary; nepublikovaná bakalářská práce na Ústavu dějin křesťanského umění, Katolická teologická fakulta Univerzity Karlovy). Praha 2009
- SUYKERBUYK 2013/2014 – Ruben SUYKERBUYK: Coxcie's copies of old masters: an addition and an analysis. In: Simiolus 37/1, 2013–2014, 5–24
- ŠAFAŘÍK 1968 – Eduard Alexandr ŠAFAŘÍK: Die Venezianische Malerei in den tschechoslowakischen Sammlungen. In: Jan BIAŁOSTOCKI: Venezianische Malerei 15. bis 18. Jahrhundert [Staatliche Kunstsammlungen Dresden, Gemäldegalerie Alte Meister, 25. 4.–25. 6. 1968]. Dresden 1968, 25–29
- ŠAFAŘÍK 1990 – Eduard Alexandr ŠAFAŘÍK: Questo e il mio vero ritratto. In: Scritti in onore di Giuliano Briganti. Milano 1990, 123–133
- ŠÁMAL 2013 – Petr ŠÁMAL: Malířství 19. století na buquoyanském Rožmberku. In: IVÁNEGA/ŠÁMAL/TRNKOVÁ 2013, 39–73
- ŠANDERA 2013 – Martina ŠANDERA: Zdeněk Kostka z Postupic – „alter ego“ husitského krále (Životní osudy předního kališnického šlechtice poděbradské éry), Acta Universitatis Reginaehradecensis. Historica I., 2006, 99–118
- ŠÁROVCOVÁ 2013 – Martina ŠÁROVCOVÁ: Svatopluk varující své tři syny před nesvorností jako obraz konfesní situace v Čechách? In: Kateřina HORNÍKOVÁ – Michal ŠRONĚK (edd.): In puncto religionis. Konfesní dimenze předbělohorské kultury Čech a Moravy. Praha 2013, 205–216
- ŠEVČÍKOVÁ 1975 – Jana ŠEVČÍKOVÁ: Chebská gotická plastika. Cheb 1975
- ŠIMEK 1989 – Tomáš ŠIMEK a kol.: Hrad, zámek a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Východní Čechy. Praha 1989
- ŠINDELÁŘ 2001 – Vladimír ŠINDELÁŘ: Příběhy zpod šibenice: hříchy, zločiny a tresty lidu jihočeského v průběhu staletí. Písek 2001
- ŠTEFANOVÁ 1985 – Milena ŠTEFANOVÁ: Figurálně zdobené rámy českých gotických obrazů. In: Umění XXXIII, 1985, 315–329
- ŠTORM 1960 – Břetislav ŠTORM: Žleby. Státní zámek a památky v okolí. Praha 1960
- ŠTORM 1965 – Břetislav ŠTORM: Základy péče o stavební památky. Praha 1965
- ŠTORM 2007 – Břetislav ŠTORM: Základy péče o stavební památky. Praha 2007
- ŠUBERT/BOROVSKÝ 1884 – František Adalbert ŠUBERT / František Adolf BOROVSKÝ (ed.): Čechy. Díl II., Vltava. Praha 1884
- TADRA 1888 – Ferdinand TADRA: Václav starší Šárovec ze Šárova, odpovědník zemský, jeho soud a vězení v Sasku (1530–35). In: Časopis Musea království českého 62, 1888, 255–278
- TAKÁCS 2006 – Imre TAKÁCS (ed.): Sigismundus Rex et Imperator. Kunst und Kultur zur Zeit Sigismunds von Luxemburg 1387–1437. Mainz 2006
- THIEME-BECKER 1907–1950 – Ulrich THIEME / Felix BECKER et alii (hg.): Allgemeines Lexikon der Bildenden Künstler von der Antike bis zur Gegenwart. Begründet von Ulrich Thieme und Felix Becker, Bd. I – XXXVII. Leipzig 1907–1950
- TIETZ-STRÖDEL 1992 – Marion TIETZ-STRÖDEL: Die Plastik in Eger von der frühen Gotik in der Renaissance. In: SCHREINER 1992, 252–293
- TOM RING 1996 – Angelika LORENZ (hg.): Die Maler tom Ring I (Aufsätze), II (kat.). Münster 1996
- TOMAN 1947–1955 – Prokop TOMAN: Nový slovník československých výtvarných umělců I–III. Praha 1947–1955
- TOMAN II. 1950 – viz TOMAN 1947–1955
- TOMASI 2001a – Michele TOMASI: Baldassarre Ubriachi, le maître, le public. In: Revue de l'art 134, 2001, 51–60
- TOMASI 2001b – Michele TOMASI: La bottega degli Embriachi, Firenze 2001
- TÖRÖK 1973 – Gyöngyi TÖRÖK: Die Ikonographie des Letzten Gebetes Mariae. In: Acta Historiae Artium Academiae Scientiarum Hungaricae 19, 1973, 151–205
- TRNKOVÁ 2015 – Petra TRNKOVÁ: Rytíři, poutníci, turisté, archeologové a starožitníci na Rožmberku. In: Petra TRNKOVÁ (ed.): Krajina, sídlo, obraz, romantický řád Jiřího Jan Buquoye. Praha 2015
- TROESCHER 1955 – Georg TROESCHER: Dreikopfgottheit (und Dreigesicht). In: Reallexikon zur Deutschen Kunstgeschichte, Bd. IV, 1955, Sp. 501–512. In: RDK Labor, URL: <<http://www.rdklabor.de/w/?oldid=93081>>, vyhledáno 18.03.2018
- TURNWALD 1939 – Wilhelm TURNWALD: Eger (= Sudetendeutsche Städte und Kulturbilder Bd. I). Reichenberg 1939
- UHLÍKOVÁ 2004 – Kristina UHLÍKOVÁ: Národní kulturní komise 1947–1951. Praha 2004
- UHLÍKOVÁ 2005 – Kristina UHLÍKOVÁ: Ochrana sakrálních památek v českých zemích v letech 1945–1958. In: Zprávy památkové péče LXV, 2005, 335–343
- UHLÍKOVÁ 2014 – Kristina UHLÍKOVÁ: Bezradnost nad uměleckými konfiskáty z majetku bývalé rakousko-uherské panovnické rodiny. In: Zprávy památkové péče LXXIV, 2014, 283–292
- UHLÍKOVÁ 2018 – Kristina UHLÍKOVÁ: Historická šlechtická sídla a první pozemková reforma. In: Zprávy památkové péče, 2018 (v tisku)
- UHLÍKOVÁ et alii 2017 – Kristina UHLÍKOVÁ (ed.) / Dita JELÍNKOVÁ HOMOLOVÁ / Jitka CÍSAŘOVÁ / Jan UHLÍK: Šlechtická sídla ve stínu prezidentských dekretů. Praha 2017

UPČ 1957 – Zdeněk WIRTH (red.): Umělecké památky Čech. Praha 1957

UPČ I – Emanuel POCHE (ed.): Umělecké památky Čech I. Praha 1977

UPČ II – Emanuel POCHE (ed.): Umělecké památky Čech II. Praha 1978

UPČ III – Emanuel POCHE (ed.): Umělecké památky Čech III. Praha 1980

UPČ IV – Emanuel POCHE (ed.): Umělecké památky Čech IV. Praha 1982

URREA 1994 – Jesús URREA (ed.): Los Leoní (1509–1608): escultores del Renacimiento italiano al servicio de la corte de España, Museo del Prado. Madrid 1994

VACKOVÁ 1954 – Jarmila VACKOVÁ: Renesanční malované epitafy na Moravě. Brno 1954 (nepublikovaná diplomová práce, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně)

VACKOVÁ 1959 – Jarmila VACKOVÁ: Malířství 2. poloviny 16. století v Čechách a na Moravě (nepublikovaná kandidátská práce na Ústavu pro theorii a dějiny umění Československé akademie věd). Praha 1959

VACKOVÁ 1960 – Jarmila VACKOVÁ: Pozdně renesanční malované epitafy v Brně. In: Umění VIII, 196), 587–600

VACKOVÁ 1967 – Jarmila VACKOVÁ: O umění nastupující protireformace u nás. In: Dějiny a současnost IX, 1967, II–IV

VACKOVÁ 1969 – Jarmila VACKOVÁ: Epitafní obrazy v předbělohorských Čechách. In: Umění XVII, 1969, 131–156

VACKOVÁ 1982 – Jarmila VACKOVÁ: Dynastie Brueghelů. Addenda bohemia. In: Umění XXX, 1982, 1–20

VACKOVÁ 1984 – Jarmila VACKOVÁ: Čtyři antverpští manýristé. In: Umění XXXII, 1984, 121–131

VACKOVÁ 1985 – Jarmila VACKOVÁ: Flámští “primitivové” v československých sbírkách. In: Umění XXXIII, 1985, 219–242

VACKOVÁ 1988 – Jarmila VACKOVÁ: Některé málo známé nizozemské obrazy 16. století v československých sbírkách. In: Umění XXXVI, 1988, 489–510

VACKOVÁ 1989a – Jarmila VACKOVÁ: Nizozemské malířství 15. a 16. století: československé sbírky. Praha 1989

VACKOVÁ 1989b – Jarmila VACKOVÁ: Závěsné malířství a knižní malba v letech 1526–1620. In: DČVU II/1, 1989, 92–106

VACKOVÁ 2001 – Jarmila VACKOVÁ: Odpovědi obrazů. Mistři starého Nizozemí. Praha 2001

VAN DAMME 1990 – Jan VAN DAMME: De Antwerpse tafereelmakers en hun merken. Identificatie en betekenis. In: Jaarboek voor het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten 1990, 193–236

VAN OOSTERWIJK 2017 – Anne VAN OOSTERWIJK: Forgotten masters. Pieter Pourbus and Bruges painting from 1525 to 1625. Ghent 2017

VANČURA 1928–1929 – Jindřich VANČURA: Dějiny Klatov I.2. Vnitřní život v Klatovech za doby utrakvistické (1453–1620). Klatovy 1928–1929

VANĚK 1940 – Ferdinand VANĚK: Obraz města Klatov na počátku XVII. stol. Klatovy 1940

VAŇKOVÁ 2007 – Lenka VAŇKOVÁ: Malované posmrtné portréty. In: JAKUBEC 2007, 47–50

VAŇKOVÁ/PILNÁ 2013 – Lenka VAŇKOVÁ / Veronika PILNÁ: Metodika datování a interpretace portrétů 16.–18. století pomocí historické módy. Praha 2013

VASARI 1568 – Giorgio VASARI: Le Vite dei più eccellenti pittori, scultori et architettori. Fiorenza 1568

VEČEROVÁ 2016 – Petra VEČEROVÁ: České knihovnictví v letech 1939–1959, prezentace příspěvku předneseného na Finálním semináři projektu Knihy znovu nalezené, 31. 3. 2016. In: <http://www.knihyznovunalezene.eu/cs/aktivita.html>, vyhledáno 14. 7. 2016

VELDMAN 1980 – Ilja M. VELDMAN: Seasons, Planets and Temperaments in the Work of Martin van Heemskerck: Cosmo-Astrological Allegory in Sixteenth-Century Netherlandish Prints', Simiolus 11, 1980, 149–176

VELDMAN 1991– Ilja M. VELDMAN: Goltzius' Zintuigen, Seizoenen, Elementen, Planeten en Vier tijden van de dag: van allegorie naar genre-voorstelling, Netherlands Yearbook for History of Art / Nederlands Kunsthistorisch Jaarboek 42, 1991, 307–336

VELDMAN 2017 – Ilja M. VELDMAN: Antike Götter als Planeten und ihr Einfluss auf die Erdbewohner. In: Norbert MICHELS (Hg.): Hendrick Goltzius (1558–1617). Mythos, Macht und Menschlichkeit. Petersberg 2017, 142–151

VENTURI 1912 – Adolfo VENTURI: La formazione della galleria Layard a Venezia. In: L'arte. Rivista di storia dell'arte medievale e moderna. XV, 1912, 449–462

VERGARA 2007 – Alejandro VERGARA: ¿Quién era Patinir? ¿Qué es un Patinir? In: Patinir: Estudios y catálogo critic (cat.). Madrid 2007

VESELÝ 1983 – Karel VESELÝ: Kde v Českém Krumlově byl pohřben levoboček Rudolfa II. don Julius d'Austria? Výběr XX, 1983, 48–49

VILÍMKOVÁ 1995 – Milada VILÍMKOVÁ: Dějiny Lobkovického paláce na Pražském hradě. In: Umění XLIII, 1995, 395–410

VINTER 1983 – Vlastimil VINTER: Vývoj organizace státní památkové péče v Československu v letech 1945–1960. In: Jiřina NESVADBÍKOVÁ / Zdeněk WIRTH / Vlastimil VINTER: K vývoji památkové péče na území Československa, 1. svazek, Přehled právních dokumentů a nástin vývoje. Praha 1983

VLČEK 1999 – Pavel VLČEK (ed.): Umělecké památky Prahy – Malá Strana. Praha 1999

VLČEK 2000 – Pavel VLČEK (ed.): Umělecké památky Prahy – Pražský Hrad a Hradčany. Praha 2000

VLČEK 2004 – Pavel VLČEK (ed.): Encyklopedie architektů, stavitelů, zedníků a kameníků v Čechách. Praha 2004

VLČEK/SOMMER/FOLTÝN 1997 – Pavel VLČEK / Petr SOMMER / Dušan FOLTÝN: Encyklopedie českých klášterů. Praha 1997

Vlieghe 1972 – Hans Vlieghe: Gaspar de Crayer, sa vie et ses oeuvres. Bruxelles 1972

Vlieghe 1987 – Hans Vlieghe: Portraits of Identified Sitters painted in Antwerp. In: Corpus Rubenianum Ludwig Burchard, part XIX/2. Brussels 1987

Vlnas 2001 – Vít Vlnas (ed.): Sláva barokní Čechie. Umění, kultura a společnost 17. a 18. století (kat.). Praha 2001

VOIT 2015 – Petr VOIT: Mikuláš Konáč z Hodiškova: inspirace k úvahám o humanismu. In: Česká literatura 63, 2015, 3–39

VOKÁČOVÁ 1957 – Věra VOKÁČOVÁ: Renesanční interiérová výzdoba zámku Rožmberk (nepublikovaná diplomová práce, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy). Praha 1957

VOREL 2005 – Petr VOREL: Velké dějiny zemí Koruny české VII. 1526–1618. Praha 2005

VOREL 2008 – Petr VOREL: Maxmilián II. In: Marie RYANTOVÁ / Petr VOREL (eds.): Čeští králové, Praha–Litomyšl 2008, 320–333

Vrchotka 2008 – Jaroslav VRCHOTKA: Třicet let správy zámeckých a hradních knihoven v ČSR. In: Sborník Národního muzea, řada C, XXIX, 1984, 73–84

Vybíral 1999 – Jindřich VYBÍRAL: Století dědiců a zakladatelů. Architektura jižních Čech v období historismu. Praha 1999

WACKERNAGEL 1848 – Phillip WACKERNAGEL: Martin Luthers geistliche Lieder mit den zu seinen Lebzeiten gebräuchlichen Singweisen. Stuttgart 1848

- WADUM 1998 – Jørgen WADUM: The Antwerp Brand on Paintings on Panels. In: Erma HERMENS (ed.): Looking Through Paintings. The Study of Painting Techniques and Materials in Support of Art Historical Research. Baarn 1998, 179–198
- WAGNER-DOUGLAS 1999 – Immo WAGNER-DOUGLAS: Das Maria – und Martha-Bild: religiöse Malerei im Zeitalter der Bilderstürmer. Baden-Baden 1999
- WARBURG 1920 – Aby WARBURG: Heidnisch-antike Weissagung in Wort und Bild zu Luthers Zeiten (= Sitzungsberichte der Heidelberger Akademie der Wissenschaften 26). Heidelberg 1920
- WENDERHOLM 2014 – Iris WENDERHOLM: Manier, Mythos und Moral. Niederländische Druckgraphik um 1600 aus den Beständen der Staats – und Universitätsbibliothek Hamburg. Petersberg 2014
- WENIGER 2014 – Matthias WENIGER: Fränkische Galerie: Zweigmuseum des Bayerischen Nationalmuseums, Festung Rosenberg, Kronach. Petersberg 2014.
- WESTHOFF 2010 – Hans WESTHOFF: Von der Planung bis zur Aufstellung Ergebnisse der kunsttechnologischen Untersuchungen. In: Anna MORAHT-FROMM / Wolfgang SCHÜRLE (eds.): Kloster Blaubeuren. Der Chor und sein Hochaltar. Stuttgart 2002
- WESTON-LEWIS 2000 – Aidan WESTON-LEWIS: “A Poet In Paradise” Lord Lindsay and Christian Art. Edinburgh 2000
- WIEN 2015 – Sabine HAAG / Quido MESSLING: Fantastische Welten. Albrecht Altdorfer und das Expressive in der Kunst um 1500 (kat.). [Städel-Museum, Frankfurt am Main, 5. 11. 2014 – 8. 2. 2015; Kunsthistorisches Museum Wien, 17. 3. 2015 – 14. 6. 2015.] Wien 2015
- WILLIAMSON/DAVIES 2014 – Paul WILLIAMSON / Glyn DAVIES: Medieval Ivory Carvings 1200–1550. London 2014
- WINKELBAUER 2003/2004 – Thomas WINKELBAUER: Ständefreiheit und Fürstenmacht. Länder und Untertanen des Hauses Habsburg im konfessionellen Zeitalter, I-II. (Herwig Wolfram [hg.]: Österreichische Geschichte 1522–1699). Wien 2003/2004
- WINTER 1909 – Zikmund WINTER: Řemeslnictvo a živnosti XVI. věku v Čechách (1526–1620). Praha 1909
- WIRTH 1957 – Zdeněk WIRTH (ed.): Umělecké památky Čech. Praha 1957
- WÖLCKERN 1827 – Martin Carl Wilhelm von WÖLCKERN AUF KALCHREUTH: Beschreibungen aller Wappen der fürstlichen, gräflichen, freiherrlichen und adelichen jetzlebenden Familien in Königreich Bayern III. Nürnberg 1827
- WÖRGÖTTER 2007 – Zora WÖRGÖTTER: Epitafní obrazy v Brně. In: JAKUBEC 2007, 51–62
- WÜTHRICH 1990 – Lucas WÜTHRICH: Der sogenannte „Holbein-Tisch“. Geschichte und Inhalt der bemalten Tischplatte des Basler Malers Hans Herbst von 1515. Ein frühes Geschenk an die Burger-Bibliothek Zürich, 1633. Vom „Niemand“, vom bestohlenen Krämer und von den Lustbarkeiten des Lebens (Mitteilungen der Antiquarischen Gesellschaft in Zürich Bd. 57 = Neujahrsblatt 154). Zürich 1990
- WYSS 1957 – Robert Ludwig WYSS: Die neun Helden. Eine ikonographische Studie. In: Zeitschrift für Schweizerische Archäologie und Kunstgeschichte 17, 1957, 73–106
- ZADNIKAR 1966 – Marijan ZADNIKAR: Umetnostni spomeniki Slovenjega Gradca. Ljubljana 1966
- ZAJIC 2002 – Andreas ZAJIC: Grabdenkmäler des späten Mittelalters und der frühen Neuzeit als Quelle adeliger Erinnerung und Medium adeliger Repräsentation. In: Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity C49, 2002, 155–206
- ZAJIC 2004 – Andreas ZAJIC: Zu ewiger gedächtnis aufgerichtet. Grabdenkmäler als Quelle für Memoria und Repräsentation von Adel und Bürgertum im Spätmittelalter und in der Frühen Neuzeit. Das Beispiel Niederösterreichs. Wien–München 2004
- ZÁLOHA 1985 – Jiří ZÁLOHA: Ještě jednou k donu Juliovi d'Austria. Výběr XXII, 1985, 293–296
- ZANETTI 1797 – Anton Maria ZANETTI: Della Pittura Veneziana. Venezia 1797
- ZAP 1855 – Karel Vladislav ZAP: Lichtenburk. Hrad v kraji Čáslavském. In: Památky archeologické a místopisné I, 1855, 241–252
- ZERI/GARDNER 1986 – Federico ZERI / Elizabeth E. GARDNER: Italian Paintings: A Catalogue of the Collection of The Metropolitan Museum of Art, North Italian School. New York, 1986
- ZORZI 1961 – Giangiorgio ZORZI: Gio. Antonio Fasolo. Pittore lombardo – vicentino emulo di Paolo Veronese. In: Arte Lombarda 6, 1961, 209–226
- ZORZI 1963 – Giangiorgio ZORZI: Seconda postilla a un articolo su Giovanni Antonio Fasolo e il suo testamento. In: Arte lombarda 8, 1963, 2, 275–280
- ZUCKER 1980 – Mark J. ZUCKER: Early Italian Masters. In: Walter Leopold STRAUSS: The Illustrated Bartsch, vol. 24. Formerly volume 13 (part 1). New York 1980
- ZUCKER 1984 – Mark J. ZUCKER: Early Italian Masters. In: Walter Leopold STRAUSS: The Illustrated Bartsch, vol. 25 (Commentary). Formerly volume 13 (part 2). New York 1984
- ZÜLCH 1938 – Walther Karl ZÜLCH: Der historische Grünewald. Mathis Gothardt–Neithardt. Mnichov 1938, 369
- ZWIEDINECK-SÜDENHORST 1895 – Hans von ZWIEDINECK-SÜDENHORST: Das Grafendiplom der Windisch-Graetz von 1557. In: Wilhelm GURLITT / Adolf LOSERTH et alii: Franz von Krones zum 19. November 1895 gewidmet von seinen Freunden. Graz 1895
- ŽEMLA 2017 – Martin ŽEMLA: Marsilio Ficino a jeho metafyzika světla. In: FICINO 2017, 9–93

Použité zkratky

(kromě zkráceně citované literatury)

AJG — Alšova jihočeská galerie v Hluboké nad Vltavou

inv. č. — inventární číslo

FNO — Fond národní obnovy

GnŘ — Generální ředitelství

MF — mobiliární fond

NA — Národní archiv

NG — Národní galerie v Praze

NPF — Národní pozemkový fond

NPÚ — Národní památkový ústav

NKK — Národní kulturní komise

SOA — Státní okresní archiv

SZ — Státní zámek

SH — Státní hrad

SHZ — Státní hrad a zámek

ČK — tzv. černá kniha – první inventáře státních hradů a zámků pořízené v letech 1953–1954

ČKO — černá kniha uložená na příslušném objektu, ke kterému se vztahuje

ČKA — černá kniha příslušného objektu, uložena na GnŘ NPÚ

KHM — Kunsthistorisches Museum Wien

ÚDU AV ČR — Ústav dějin umění Akademie věd České republiky, v. v. i.

AD UNICUM

Umělecká díla z fondů Národního památkového ústavu

I/2

Od gotiky k manýrismu

Editorka Šárka Radostová

Editorská spolupráce Hana Baštýřová, Tomáš Gaudek

Autoři textů

Jan Dienstbier, Jan Fiřt, Tomáš Gaudek, Josef Hájek, Pavla Mikešová,
Blanka Kubíková, Roman Lavička, Aleš Mudra, Šárka Radostová,
Petr Skalický, Filip Srovnal, Kristina Uhlíková

Vydal Národní památkový ústav

Valdštejnské náměstí 3, čp. 162, 118 01 Praha 1

Fotografie

Gabriela Čapková

není-li uvedeno jinak (viz seznam vyobrazení)

Jazyková korektura

Kateřina Selner

Překlad resumé

Lawrence Wells

Obálka, grafická úprava, sazba a zlom

Grafické studio a nakladatelství Tomáš Halama

Klaricova 888/5, 370 04 České Budějovice

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.

Husova ul. 1881, 580 01 Havlíčkův Brod

Vydání první

Praha 2018

Edice Ad unicum

ISBN 978-80-7480-111-2 Ad unicum 2. díl

ISBN 978-80-7480-112-9 Ad unicum – komplet